www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

ليکوال:

مولوي عبدالهادي حماد

Ketabton.com

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزې

ليکوال

مولوي عبدالهادي حماد

د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق په خپرندويه ټولنه اړه لري

د کتاب پېژندنه :

- د کتاب نوم :: نبوي معجزې
- ليکوال :: مولوي عبدالهادي حماد
- خپرندوی :: علامه رشاد خپرندويه ټولنه / کندهار
- کمپوز او ډيزاين :: علامه رشاد کمپيوټر اداره / کندهار
- کمپوزر :: خپله ليکوال
- چاپکال :: ۱۳۸۸ ش – ۲۰۰۹ ع
- چاپشمېر :: ۱۰۰۰ ټوکه
- د خپرونو لړ :: (۳۲)

اړيکي

m_rohyal2006@hotmail.com
mrohyal@gmail.com

ګرځنده

۰۰۹۳(۰) ۷۰۰۳۲۶۰۱۱

د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپرووونکي د يادښت پر ځای :

معجزه د رسالت نخښه ده

لوی خدای د خپلو بنده ګانو د لارښووني لپاره په بېلابېلو وختونو کي لارښوونکي را استولي دي، چي د دغو لارښوونکو په واسطه يې خپل حق دين خپور کړی او د دوی په ذريعه يې د جهالت توري تياري روښانه کړي. هر لارښوونکي خپل قوم سمي لاري ته رابللی او په دغه لاره کي يې هر ډول تکليف او زحمت ته اوږه ورکړې. د پيغمبرانو په سلسله کي ځيني داسي انبياء هم تېر سوي چي د تبليغ لپاره يې په سوونو کلونه خواری، کښلي او بېلابېل تکليفونه او مشقتونه يې پر ځان وړي دي.

زموږ ستر پېشوا حضرت محمد مصطفی ﷺ د يوې ستري معجزې تر څنګ چي د وروستي آسماني کتاب څخه عبارت ده، د خپل امت د لارښووني او رهنمايي کولو په موخه بېلابېلي معجزې ښکاره کړي، چي هره معجزه د هغوی پر رښتيني رسالت دلالت کوي، د حضرت محمد مصطفی ﷺ د معجزو بيانونه به د دغه ډول رسالو تر زغم اوښتي وي، خو د نوي نسل د پوهاوي او د اسلام پوهني او محمدي رسالت سره د نوو ځوانانو د بلدتيا په موخه زموږ همکار او خوږ ژبي ليکوال ښاغلي مولوي عبدالهادي حماد د نبوي معجزو په نوم يوه کوچنۍ خو د محتوی په لحاظ يوه مغتنمه رساله ليکلې، علامه رشاد خپرندويه ټولنه د ښاغلي حماد صاحب دغه رساله د تبرک او د نوي نسل د خپل دين او رسول سره د ميني په موخه خپروي، خدای دي وکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي له دغي لاري د خپل ځان او ولس لپاره د خدمت مصدر وګرځو.
موږ ښاغلي حماد صاحب ته د دغي رسالې د چاپ مبارکي وايو او د دې تر څنګ دوعا کوو چي لوی خدای ﷻ دي حماد صاحب ته د اوږده او آرام ژوند تر څنګ محمدي امت ته د نور خدمت توان ورکړي.

په درنښت
علامه رشاد خپرندويه ټولنه
کندهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱. پیل ۹
۲. معجزه څه ته وايي؟ ۱۲
۳. د ځینو انبیاوو علیهم السلام معجزې ۱۴
۴. د معجزې مقصد ۱۷
۵. کرامت ۱۹
۶. سحر او جادو ۱۹
۷. د سحر او معجزې توپیر ۲۱
۸. د معجزې ډولونه ۲۳
۹. د حضرت محمد ﷺ معجزې ۲۴
۱۰. قرآنکریم یوه ځرگنده معجزه ده ۲۷
۱۱. د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل ۳۰
۱۲. د کافرانو په شوم هدف د رسول الله ﷺ ۳۳
۱۳. د حضرت محمد ﷺ معجزه وه چي ۳۷
۱۴. ابوجهل او ملګرو ته د رسول الله ﷺ ۳۹
۱۵. وعتیبه ته د رسول الله ﷺ ښېرا ۴۴
۱۶. په اسلامي نړۍ کي د عمري همت اغېز ۴۶
۱۷. د حضرت عمر رضی الله عنه اسلام راوړل ۴۶
۱۸. دام خیر په اړه د رسول الله ﷺ دعا ۵۰
۱۹. دابوهریره رضی الله عنه د مور په اړه د ۵۴
۲۰. د وچکالۍ څخه خلاصون ۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱. له آسمان څخه د ملايکو راکښته کېدل..... ۵٦
۲۲. د بدر په غزا کې باران اورېدل............ ۵۸
۲۳. نبوي معجزه وه چې خاورو کافران.......... ۵۹
۲۴. د احزاب د غزا وړاندوينه.................. ٦۰
۲۵. د احزاب په غزا کې د سېلۍ راتګ.......... ٦۰
۲٦. د حنين په غزا کې د معجزې په مټ........ ٦۴
۲۷. د رسول الله ﷺ د وژنې په شوم هدف...... ٦٦
۲۸. د معراج پېښه نبوي معجزه وه.............. ٦۷
۲۹. د رسول الله ﷺ د ځيګر مبارک.............. ۷۲
۳۰. د حديبې په تړون کې د رسول الله ﷺ ۷۳
۳۱. د ونو اطاعت.................................. ۷۳
۳۲. د غرونو سلام................................. ۷۴
۳۳. د لږو خرماوو ډېروالی........................ ۷۴
۳۴. د څو تنو په غذا په سوونو خلک ماړه ۷٦
۳۵. د معجزې په مټ د امپراتوريو د ۷۷
۳٦. له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام..... ۷۷
۳۷. د خرما د وچې ونې ژړا....................... ۷۸
۳۸. د نبوي دريځ ښورېدل......................... ۷۹
۳۹. و رسول الله ﷺ ته د اوښ سجده ۷۹
۴۰. الهي ساتنه................................... ۸۲
۴۱. د رسول الله ﷺ وړاندوينې.................... ۸۵
۴۲. د جګړې په اړه پېشګويي...................... ۸٦
۴۳. تر قيامت وړاندې شپږ پېښې ۸۷
۴۴. مذهب به اور سي ۸۸
۴۵. مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي ۸۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶. سپک خلک به د قومي مشرانو په نامه ۸۹
۴۷. نبوي سنت به د اړیکو پر بنسټ وي ۸۹
۴۸. د پسونو خرڅوونکي به دنګي ودانۍ ۹۰
۴۹. شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم ۹۰
۵۰. یاجوج او ماجوج به راسي ۹۱
۵۱. یو سپېڅلی انسان به بربادۍ ته د پای ۹۳
۵۲. د دجال په نامه به یوه لویه فتنه څرګنده ۹۴
۵۳. د یو بې ساري حیوان راتلل ۱۰۰
۵۴. پر درسته نړۍ د لوګي راتلل ۱۰۲
۵۵. لمر به له لوېدیځ څخه راوخېژي ۱۰۳
۵۶. مځکه په وښویېږي ۱۰۴
۵۷. په وروستۍ زمانه کي به حیوانان ۱۰۴
۵۸. په وروستۍ زمانه کي به اور رامنځته ۱۰۵
۵۹. آیا معجزې همدومره دي ۱۰۹
۶۰. د علامه رشاد خپر ندویه تولني چاپ ۱۱۱

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیل

نَحمَدُهُ وَنُصَلی وَنُسَلمُ عَلی رَسُوْلِهِ الْکَرِیْمْ وَعَلی آلِهِ وَاَصْحَابِهِ حُماةِ الدِیْنِ الْمَتِیْنْ وَعَلی کُل مَنْ تَابَعَهُمْ اِلی یَوْمِ الدِیْنْ.

وبعـــد!

د هغه څښتن تعالی په سپېڅلي نامه، چي د تیارې شپې څخه د سپین سباوون سپیني ځلاوي برسېره کوي، هغه سباوون چي لوی څښتن پکښې د ماتمونو او سوکالیو کوربه توب له ازله ایښی دئ. همدا سباوون دئ چي له شپې سره سیالي کوي، ځیني زړونه پکښې خاندي، ځیني ناځي، خو ځیني بیا د ماتم پر تور تغر دومره بې حاله وي چي په بېله نړۍ کي ګرځي. دا د شپو او ورځو یوازینۍ دنده نه ده، بلکي په همدې پړاو کي دواړه راښکېل دي، منځنی تکی په دواړو کي بریښي. همدا شپه او ورځ دي چي د هغه کهکشان څېره د عقیدې سترګو ته ښیي چي بیا تل خلاصون ترې نسته، رښتیني نېکمرغۍ او بدمرغۍ هم هلته دي. کله شپه او کله ورځ په لالهانده نړۍ کي انساني غړو ته د رښتیني نېکمرغۍ د لاسته راوړلو جوګه توب ورکوي. کله بیا فکر په دې نړۍ کي تم کړي هغه ښېبې ور په زړه کوي کومي چي د ودانۍ او ورانۍ دي. انسان د خپل مریي په څېر کله هسکو غرونو ته خېژوي کله یې بیا د ژورو ځاهانو په تل کي بې هوښه غورځوي.

هوکې! دا یوازې د څښتن تعالی ﷻ دوه استازي دي. ده یې پول ... شمېره استازې انسان ... فکر خپلي څېړنیزي کتګورۍ ته راوړي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فنا به په ډېره چابکۍ سره انساني فکر پخپلو موټو ووهي او روح به يې له بدنه بېل کړي، تش کالبوت به پاتې سي.

د څښتن تعالی ﷻ ګلورين رحمت دي پر وياړمن بشر وي، چي ټوله بشريت يې په دې نړۍ کي دروهي (روحي) دوږخ او په راتلونکي عالم کي يې د عملي دوزخ څخه وژغورل، نه يوازي چي نړيوال يې د توري او تجربې په مټ قانع کړه، بلکي انسان ته يې په فکري، روحي، محيطي او داسي نورو ډګرونو کي رښتينی داډ ور په برخه کړ. د دې وياړ څخه تش هغه کسان بې برخي سول چي د زړونو پلازونه يې له رخې او کينې څخه ډک کړي وو، ازادي يې نه درلوده، چي د ځان په اړه پرېکړه وکړي، بلکي تر فکري استعمار لاندي راغلي وو.

هوکي! همدا د څښتن تعالی ﷻ پر بشريت باندي د خپلي لوروني له درياب څخه د يو څو څاڅکو اورول وو.

اوس که د معاصري نړۍ بشپړه بشپړتيا له آنده تېره کړو د شک پرته دې پايلي ته رسيږو، چي د عقيدې رښتينولي د خلګو په منځو کي د يوې معما بڼه ځانته غوره کړېده، دا ځکه چي د رښتني عقيدې څښتنان لاس تر زني ناست دي په هره ځانګه کي چي مادي شته تر سترګو کړي د مين په څېر وردانګي، مقابل لوری مو په دې توانېدلی دئ، چي زموږ په علم، کلتور، دود، ازادي او داسي نورو کي په دلاوره زړه لاس وهنه وکړي. په ورته ډول د دې جوګه سوی دئ چي پر فکرونو مو داسي توره پرده وغوړوي، چي حق راته باطل او باطل راته حق ښکاره کړي د ساري په ډول که د علم څانګه را واخلو پخپله خوښه مو علم و مذهبي او عصري ته ويشلی دئ، حال دا چي پوهه دوې برخي او ټولنه مذهبي او عصري پوهان نه سي قبلولای بلکي ساينسي پوهه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذهبي پوهي ځنځه زېږي او ساينسي پوهه مو د مذهب ثبوت کوي. لنډه داچي هر څومره چي پر وړغيږو بيا به هم لږ وي خو داچي که د رښتيني عقيدې څښتنان لاس تر زني نه کښيني او د خپلي لاري مله له لاسه ورنه کړي نو په کار ده، چي د عقيدوي دفاع په هره زاويه کي د وس تر بريده کار وکړي، بلکي په کار ده چي د دفاع تر کرښو يې تېره معارضوي بڼه ورکړي.

د دفاع لپاره ډېري لاري ستره خواړونده يې يوه ځانګه دا هم کېداى سي، چي خلګو ته هغه نبوي ثبوتونه تر نظر تېر سي کوم چي حضرت محمد ﷺ پخپله زمانه کي خلک په قانع کړي دي، چي يوه برخه يې د معجزو ځنځه عبارت ده چي يو په بل پسې به يې تر بحث لاندي ونيسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

معجزه څه ته وايي؟

معجزه هغه کړنې ته ويل کېږي، چې د پيغمبرۍ د دعوه کوونکي له لوري څخه د عادت خلاف کار ښکاره شي او د هغه کړنې کول نور خلک عاجز کړي تر څو خلک وپوهېږي، چې نوموړې کړنه دالله ﷻ د نبي پرته بل څوک نه شي تر سره کولای، الله ﷻ و ډېرو انبياوو ته معجزې ورکړي دي، ځکه الله ﷻ فرمايي:

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِٱلْبَيِّنَٰتِ[۱]

ژباړه : بېشکه مونږ رسولان (نبيان ، استازي) د ښکاره نښو (معجزو) سره لېږلي دي.

لکه چې ومو ويل: معجزه د عادت خلاف يوه کړنه ده، د عادت خلاف کړنې دوه ډوله کېدای شي، يوه دا چې داسې کړنه تر سره شي چې په مشاهدت يې څوک نه شي ښودلای خو امکان يې وي، دوهمه دا چې داسې کړنه تر سره شي چې په مشاهدت هم ښودل کېدای شي خو تر يوه بريده ګران کار وي، د مثال په ډول ويلای شو: که ستاسو په کوڅه کې يوه وچه ونه ولاړه وي د څو کالو په بهير کې يې پاڼې نه وي کړې. يو موثق کس (باوري څوک)، چې خبره يې د باور وړ وي تاسو ته ووايي چې د کوڅې ونې شنې پاڼې پيدا کړي دي. ښکاره ده چې تاسو به

---

[۱] سورة الحديد، الاية – ۲۵. وسميت معجزة لأن البشر يعجزون عن الأتيان بمثلها، تفسير قرطبي ج : ۱ ص : ٦٩.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعجب وکړئ او دا به ډېر ګران کار درته ښکاره سي او که تاسو ته همهغه کس ووايي چي د کوڅې وچي وني نن د يو چا سره خبري کولې. تاسو به دا خبره د شک پرته درواغ وبولئ. د نوموړي کس لومړۍ وينا د يو ګران، ممکن او مشاهدوي کار لپاره مثال سو او دوهمه وينا يې د يوې ممکني غير مشاهدوي کړني لپاره مثال سو، خو پاته دي نه وي چي مشاهدوي او غير مشاهدوي مو په دې اعتبار وره وويل، چي د فطرتي توان پرته يې څوک په مشاهدت نه سي ښودلای.

په پورته مثال کي مو د عادت خلاف کړنه وپېژندل په همدې ډول الله ﷻ خپل استازي د داسي پيښو چوګه کړي، چي ښځي عقلي شونتيا څخه دباندي وي يا په بل عبارت خلک چي يې په سترګو نه ويني په ډېره چابکۍ به د درواغو پرېکړه پرې وکړي. پاته دي نه وي چي دغسي کړني يوازي د کوم خاص پيغمبر څخه نه دي څرګندي سوي، بلکي د زيات شمېر انبياوو څخه څرګندي سوي دي، د مثال په ډول:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځینو انبیاوو علیهم السلام معجزې

الله جل جلاله و موسی علیه السلام ته د مار معجزه ورکړې وه، کله چې به یې خپله لکړه وغورځوله د هغې لکړي څخه به لوی اپي مار جوړ سو او و همدې معجزې ته د فرعون ټول ساحران عاجزه سول او پدې پوه سول چې دا سحر نه دئ بلکي معجزه ده، لکه چې الله جل جلاله فرمايي:

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ [1]

ژباړه: نو لکړه یې وغورځوله بیا ناڅاپه لوی ښکاره مار ترې جوړ سو.

همدا ډول الله جل جلاله و عیسي علیه السلام ته د مړو د ژوندي کېدو معجزه ورکړې وه، لکه چې الله جل جلاله فرمايي:

أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ [2] .

ژباړه : زه و تاسو ته یوه معجزه ستاسو د (پالونکي) له لوري راوړم، زه و تاسو ته د مرغه په څېر یو شی جوړوم بیا پکښي پو کوم نو د الله جل جلاله په امر به (ژوندی) مرغه سي.

الله جل جلاله وابراهیم علیه السلام ته اور یخ ورګرځاوه، کله چې نمرود د ده لپاره ډېر زیات زورور اور تیار کړی و. لکه چې الله جل جلاله فرمايي:

---

[1] سورة الاعراف الاية (۱۰۷).

[2] سورة آل عمران الاية (۴۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قُلْنَا يَٰنَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٦٩﴾[۱]

ژباړه : موږ ورته وويل : اې اوره! پر ابراهيم ﷻ باندي يخ او جنت سه.

په همدې ډول کله چي د صالح ﷺ قوم له ده څخه د معجزې غوښتنه وکړه صالح ﷺ د الله ﷻ په امر سره د غره څخه اوښه را وايستل لکه چي الله ﷻ فرمايي:

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا ۗ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ ۖ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ[۲]

ژباړه : و ثموديانو ته مو د دوی ورور صالح ﷺ په پيغمبری ورولېږی ده ورته وويل اې قومه! د الله ﷻ عبادت وکړئ ستاسو لپاره د الله ﷻ پرته بل خدای نسته تاسو ته ستاسو د (پالونکي) له لوري څخه معجزه راغله دغه ستاسو لپاره د الله ﷻ اوښه ده.

و داود ﷺ ته الله ﷻ اوسپنه په لاس کي داسي نرمه کړې وه لکه موم ځکه الله ﷻ فرمايي: وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

ژباړه : موږ و داود ﷺ ته اوسپنه نرمه کړې وه.

و سليمان ﷺ ته الله ﷻ بادونه او پېرانان تابع ګرځولي وه، ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِسُلَيْمَٰنَ ٱلرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۖ وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ

---

[۱] سورة الانبياء الاية (٦٩).

[۲] سورة الاعراف، الايه (۷۳)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ٱلْقِطْرِ ۖ وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِۦ ۖ [1]

ژباړه : و سليمان عليه السلام ته بادونه تابع وه، سهار يې د يوې مياشتې، ماښام يې د يوې مياشتې مزل کاوه او د قطر چينه مو ورته بهېولې وه او ځينو له پېرانانو څخه د ده په مخ کي د الله جل جلاله په امر کار کاوه.

همدا ډول الله جل جلاله و نورو پيغمبرانو ته هم معجزې ورکړي وي، لکه د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم معجزې چي وروسته به مفصل ډول راسي او داسي نور.

په هر صورت دا ټولي داسي کړني دي چي د انساني توان څخه دباندي دي.

د يادوني وړ ده، چي پورته مو د لږ اشارې په کولو سره څرګنده کړه چي معجزه د عجز څخه اخيستل سوې ده، عجز د عربي ژبي څخه په ناتوانۍ ژباړل کېږي او دلته موخه ځني د انسانانو ناتوانه کول دي دا چي د دې ناتوانۍ څخه موخه څه ده؟ په جواب کي ويلای سو :

---

[1] سورة سبا الاية (١٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې مقصد

څرګنده ده چي معجزه يو منطقي دليل نه دئ لکه چي په ښکاره موضوعاتو کي چي استعماليږي، د مثال په ډول څوک ستاسو څخه وپوښتي چي کعبه ولي کعبه بولي؟ تاسو په جواب کي ورته ووايئاست: کعبې ته له دې امله کعبه وايي چي پر مکعب شکل باندي جوړه ده او مکعب شکل د هندسي فن له آنده هغه شکل ته ويل کيږي، چي څلور ګوټيزه او متساوي الاضلاع وي دا چي کعبه هم په دې بڼه جوړه ده ځکه ورته کعبه وايي.

دا يو منطقي دليل سو، خو معجزه له داسي دليل څخه بېله ده، بلکي معجزه د يو کس د رسالت پر رښتينولۍ باندي دليل دئ البته يو مشاهدوي دليل دئ او د دې دليل لامل دا دئ چي عقېده طبعاً له غيبو او پټو شيانو سره اړه لري د هر دين پلټنه چي وکړئ د هغه دين پيروان خامخا داسي عقېدې لري او د داسي شيانو پر راتلو باندي باور لري، چي په سترګو نه لېدل کيږي، لکه مسلمانان چي د جنت، دوزخ او داسي نورو شيانو د راتګ عقېدې لري دا ټول په دې معنی دي چي يو داسي واکمن سته چي غيب شيان پالي او د شتو تر بريده يې رسوي نو کوم څوک چي داسي کړنه تر سره کړي چي د انساني توان له دائرې دباندي وي يقيني خبره ده چي د داسي چا تړاو به د هغه واکمن سره وي چي د عقيدوي او غيبي شيانو څښتن دئ او دغه کس پخپل رسالت کي رښتين دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله خبره دا ده چي د نړۍ د اديانو متخصصين وايي: د ټولو عقيدو څښتنان په دې آند دي، چي رښتينی مذهب يو دئ هغه واکمن يو يا سره هم نظره او کلک تړاو لرونکي دي چي د غيبو شيانو واک يې په توان کي دئ نور ټوله دينونه باطل دي، خو په دې ځای کي لاره پېچل سوې ده، چي رښيتنی دين له باطلو دينونو څخه څنګه توپير سي هر چا د خپل وس سره سمي هڅي کړي دي چي پخپل فکر رښتينی دين انتخاب کړي. له نېکه مرغه موږ مسلمانان ټوله په دې عقيده يو، چي رښتينی دين اسلام دئ يا تر اسلام وړاندي هغه دينونه دي کوم چي قرآن ښودلي دي ځکه چي مشاهدوي دليل لري هغه دليل چي د څښتن تعالی ﷺ پرته يې له چا سره توان نسته، بلکي هره معجزه و بشريت ته يو خبر دئ چي تاسو که اسلام دين حق نه بولئ نو ستاسو لاره خلاصه ده تاسو هم داسي کړنه تر سره کړئ، تر اوسه هيڅوک پدې نه دئ بريالی سوی چي د معجزې په څېر دليل وړاندي کړي لکه وروسته چي به راسي. البته ځيني شيان سته چي په ښکاره د معجزې سره ورته والی لري لکه په روا شيانو کي کرامت او په ناروا شيانو کي سحر، خو په حقيقت کي هر يو د معجزې سره زيات توپير لري چي يو په بل پسې به يې تربحث لاندي ونيسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرامت

د ولي الله (د الله ﷻ دوست) و هغه کړني ته کرامت ویل کېږي، چي د عادت خلاف وي، البته د ده بې ارادې تر سره سي او هم دا يې د معجزې سره توپير دئ چي معجزه د نبي په اراده او د خلکو په غوښتنه سره تر سره کېږي او کرامت د ولي بېله ارادې تر سره کېږي.

سحر او جادو

سحر د شرعي اصطلاح له مخي په هغه شي پوري خاص کړل سوی دئ چي سبب يې څرګند نه وي او د حقيقت پر خلاف يوازي يوه ذهني لومه وي[1].

د لا روښانتيا په موخه ويلای سو، چي سحري کړنه د سحر کوونکي له خوا د خلګو د سترګو غلطول دي په حقيقت کي هيڅ شتون نه لري د ساري په ډول په ځينو ځايونو کي ليدل کېږي يو څوک جماد (وچ) شی په نبات (شنه) شي اړوي لکه: چي د يوه لرګي څخه لوند نيالګی جوړ کړي. داسي کړنه د شريعت له مخي جرم دئ، الهي کوم پيغام پکښې نسته بلکي د يوه کسب په مټ هر څوک دغه کړنه تر سره کولای او زموږ د سپېڅلي اسلام له پلوه د سحر کوونکي لپاره د سختو عذابو ژمني

---

[1] السحر فى عرف الشرع مختص لكل امر يخفى سببه ويتخيل على غير حقيقته. تفسير كبير ج:١ ص: ٤٣.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوي دي او د کبیره (لویو) ګناهونو په ډله کي شمېرل سوی دئ، عقیده ورته ساتل کفر بلل سوې ده بل لا دا چي سحر کوونکي ته پر اسلام پاتېدل ناشوني دي ځکه الله ﷻ فرمایی:

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ... [1].

ژباړه: سلیمان علیه السلام کفر نه دئ کړی مګر شیطانانو کفر وکړ خلګو ته یې سحر ورښودی.

د پورتني آیات څخه په ځرګند ډول معلومېږی، چي الله ﷻ د سحر څخه په کفر تعبیر کړی دئ.

د دې ناوړه عمل په اړه بجالة رضي الله عنه د رسول الله علیه السلام څخه روایت کوی: د سحرکونکي سزا دا ده چی سر یې په توره ووهل سي [2].

حضرت بجالة رضي الله عنه فرمایي: موږ ته د حضرت عمر رضي الله عنه تر مړیني یو کال وړاندی د عمر رضي الله عنه له خوا یو لیک راغلی په لیک کي حضرت عمر رضي الله عنه لیکلي وه: هر سحر کوونکی نارینه او ښځه ووژنئ [3].

د حضرت ابو موسی اشعري رضي الله عنه څخه روایت دئ، چي رسول الله ﷺ فرمایلي دي: درې کسان الله ﷻ جنت ته نه پرېږدي: لومړی- شراب څښونکی. دوهم: د وصیلې پرېکوونکی او دریم: د سحر تصدیق کوونکی [4].

---

[1] سورة البقرة الآية (۱۰۲)

[2] رواه الترمذی، وقال الصحیح انه من قول جندب آه. زواجر.

[3] رواه البخاری

[4] رواه الامام احمد فی مسنده، وابن حبان فی صحیحه وابویعلی والحاکم وصححه، وقال المنذری فی الترهیب من شرب الخمر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سحر او معجزې توپیر

سحر یو ناروا کار دئ او معجزه د یوه سپېڅلي کس څخه د یوه سپېڅلي کار د څرګندولو څخه عبارت ده که څه هم د معجزې او سحر تر منځ توپیر د پورتنیو خبرو په نظر کي نیولو سره ډېر څرګند دئ خو بیا هم د لا سپیناوي په موخه یې ځیني توپیرونه تر بحث لاندي نیسو، چي د لاندنیو توپیرونو څخه عبارت دي:

۱. معجزه د هغه چا له لاسه څرګندېږي، چي د نبوت دعوه کوونکی او ربښتینی او ټاکلی انسان وي او سحر د هر چا له لاسه منځته راتلای سي.

۲. سحر پرته له دې چي د کتونکو لپاره لنډ مهالی غولونکی دئ په حقیقت کي هیڅ نسته او معجزه یو حقیقي شی ده، چي په حقیقت کي هم شتون لري لکه د صالح علیه السلام اوښه چي تر یوه وخته پوري یې و مسلمانانو ته د خوراک لپاره شیدې ورکولې[۱].

۳. سحر چا ته کوم تاوان نه سي رسولای او د معجزې په مټ د الله جل جلاله په امر سره خلک په یقیني ډول هلاکېدای سي، لکه چي الله جل جلاله یې په قرآنکریم کي یادونه کړې ده[۲].

۴. معجزه تل پر سحر باندي برلاسې وي او سحر د معجزې په

---

[۱] طبری – التفسیر ۲۴ / ۴۵۸.

[۲] مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ
سورة بقرة، الاية (۱۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندي تیټ راځي لکه د موسی ﷺ په کیسه چي کله موسی ﷺ لکړه وغورځوله. د ساحرانو ټوله سحر یې په وړاندي مات سو او ساحران پوه سول، چي د موسی ﷺ کړنه سحر نه بلکي یوه معجزه ده، ځکه زموږ یو داسي توانا سحر یې په وړاندي مات سو، چي موږ یې له ډېره وخته تابیه نیولې وه[1].

د پورتنیو توپیرونو ترڅنګ سحر له معجزې سره نور توپیرونه هم لري چي سالم فطرة یې له ورایه پېژندلای سي.

---

[1] وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓاْ إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِيَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ أَلْقُواْ فَلَمَّآ أَلْقَوْاْ سَحَرُوٓاْ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ ۞ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُواْ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُواْ صَٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾ وَأُلْقِيَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ ﴿١٢٠﴾ سورة الاعراف ۱۱۳ – ۱۲۰ آیتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې ډولونه

څرنګه چې معجزه یوه داسې کړنه ده، چې تر انساني توان او ساینسي وړتیا دباندې ده خو پخپل ځان کې څلور ډولونه لري چې د لاندنیو ډولو څخه عبارت دي:

لومړی: د معجزې کړنه د عادت خلاف وي هيڅ یوه برخه یې د عادت سره سمون نه خوري لکه د لکړې څخه د مار جوړېدل ، د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل، د اسمان څخه رالوېدل او داسې نور.

دوهم: معجزه یوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف خو نه وي مګر په ټاکلي او مخصوص وخت کې یې راتلل د عادت خلاف وي لکه د طوفان راتلل، زلزلې کېدل او داسې نور.

دريم: معجزه یوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه یې په ټاکلي وخت کې راتګ د عادت خلاف وي خو د څرګندېدو لاره یې د عادت خلاف وي لکه د پیغمبرانو په دعا د باران اورېدل، د ناروغ جوړېدل او داسې نور.

څلورم: معجزه یوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه یې د څرګندېدو لاره د عادت خلاف وي مګر د دغه کړنې په راتګ وړاندې پوهه یې د عادت خلاف وي لکه د نبي ﷺ وړاندوینه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد ﷺ معجزې

لکه مخکې چې مو وویل الله ﷻ په هره زمانه کې خپلو پیغمبرانو ته داسې معجزې ورکړې دي، چې د الهي دین نه منونکي به ترې عاجزه وه لکه چې د حضرت موسی علیه السلام په زمانه کې چې سحر او جادوګري ډېره مخ په وړاندې وه د هغې زمانې د خلګو په آند د درنښت وړ انسان هغه څوک و، چې د سحر په ناروا لاره کې به یې ډېره برلاسی درلوده الله ﷻ و موسی علیه السلام ته داسې معجزه ورکړه، چې د دوی ټول سحر او جادو یې په وړاندې مات و. د حضرت عیسی علیه السلام په زمانه کې طب پوهنه ډېره مخ په وړاندې وه تر داسې بریده چې د هغې زمانې خلګو د هرې ناروغۍ لپاره درمل پیدا کړي وه یوازې یې د مورزاده ړانده، مړي ژوندي کېدل او پس ناروغۍ درملنه نه سوای کولای الله ﷻ و عیسی علیه السلام ته د دغه درو واړو درملنه د معجزې په بڼه ورکړه، چې ټول نه منونکي یې په وړاندې ناتوانه سول.

تر ټولو په وروستۍ زمانه کې الله ﷻ حضرت محمد ﷺ په پیغمبرۍ ولېږۍ په دغه زمانه کې کوم درس ځای نه و، یعنې نه داسې مدرسه او نه مکتب و چې په مټ یې خلګو علوم او فنون زده کړي وای او د دغه ځای څخه دې خلګو ته علمي، ادبي او هنري افکار رسېدلي وای. یوازې د شعر خطابي او بیاني فن و، چې په خلګو کې یې طبعاً دود موندلی و او خلګو زیاته پاملرنه هم ورته کوله که څه هم زیات خطیبان او شاعران یې د لیک او لوست څخه هم بې برخې وه، خو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات تمرين په مټ يې لوړ، لوړ مقامونه ګټلي وو آن تر دې چې د هغې زمانې شعرونه تر اوسه پورې د عربي ادب يوه برخه ده. د دوى د اشعارو د ودې يو لامل دا هم کېداى سي، چې مرکزي عربستان د تجارت مرکز و، د زياتو سيمو څخه خلک ورته راتلل په ځانګړې ډول د حج د اداء کولو په وخت کې به تجارتي کاروانونو د مکې و لورې ته مخه کړه، زيات خلک به سره يو ځاى کېدل په همدې وجه مکه د ادبي مشاعرو مرکز هم بلل کېده، د هرې سيمې خلکو زيار ايستى چې يو شعر راوړي او د خلګو د مجموعې په وړاندې يې ووايي او ځان ته د خپل شعر معيار معلوم کړي. د دې سره به ځينو خلکو خپلې بوللې (قصيدې) د مکې په خونه کې ځړولې چې ښه بېلګه يې د اسلام د څرګندتيا پر مهال د هغه قصيدو څخه عبارت ده، چې په مکه کې ځړېدلې اوه قصيدې وې چې د معلقات سبعه په نامه يادېدلې.

د دوى په اند شعر او شاعري وياړ و، دوى به د خپلو شاعرانو زيات درنښت کاوه او د خپل قوم د برترۍ لپاره به يې د خپلو شاعرانو نومونه يادول او د شاعرانو لرل به يې د خپل قوم د عزت په موخه سند ګرځاوه. مګر د خپلو کوچنيانو ښووني او روزني ته يې هيڅ پاملرنه نه کوله، همدا لامل و چې د مکې او حجاز د سيمو زيات خلک په ليک او لوست نه پوهېدل.

د يادوني وړ ده، چې په هغه وخت کې درې علوم و عربو ته په ميراثي ډول پاته ول لومړى دا چې دوى به د ستورو پېژندنه کول او په مټ به يې ځان ته د باران د اورېدلو وخت معلوماوه، دوهم دا چې پل زني به يې زده کول او دوى په دې کار کې زيات مهارت هم درلودى، دريم دا چې د نسبونو زده کړه به يې کول او په دې لاره کې يې هم زياتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هڅي کولې او د دې فن په یادولو کې یې هیڅ ډول زیار نه سپماوه[1].

په همدغه وخت کې څښتن تعالی ﷻ حضرت محمد ﷺ د بشریت خپل استازی ولېږی داسې استازی و، چې په بشریت کې تر ټولو غوره انسان و تر داسې بریده چې په غوره والي کې یې ساری نه لري، د ده په راتګ سره تر ټولو وړاندې د ده خپل قوم د مخالفت سخت عکس العمل وښودی، الله ﷻ د ده د رښتینولۍ په موخه زیاتې معجزې ورکړې، چې ځینې یې د ده تر زمانې پورې خاص وې او یوه څرګنده معجزه یې تر اوسه پورې لا سته او تر قیامته پورې به هم وي چې د قرآني معجزې څخه عبارت ده، دا یوه لویه او څرګنده معجزه ده چې تفصیل یې په لاندې ډول دئ:

(۱) وَلَكِنَّ الْقَذْفَ بِالنُّجُومِ قَدْ كَانَ قَدِيمًا، وَذَلِكَ مَوْجُودٌ فِي أَشْعَارِ الْقُدَمَاءِ مِنَ الْجَاهِلِيَّةِ ... الروض لانف ج: ۱ ص : ۳۵۴ فصل في الكهانة، انساب الاشراف ج : ۳ ص : ۱۹۸، عشائر العراق ج: ۱ ص : ۳۷، احوال القبائل، سبل الهدى والرشاد، ج : ۱ ص : ۱۳٤، الروض الانف، ج: ۱ ص : ۱۷۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کريم
يوه څرګنده معجزه ده

څرګنده ده، چې رسول الله ﷺ د ماشوتوب څخه کوم زده کړه نه وه کړې او نه په قريشو کې د ليک او لوست زده کړه دود وه لکه مخکې چې مو اشاره ورته وکړه، نه د مکې قريشو د رسول الله ﷺ څخه شعر يا ادبي ټوټې اورېدلي وي. څه وخت چې نوموړی په رسالت سره وویاړل سو نو قريشو ته يې د الله جل جلاله سپېڅلی کلام قرآنکريم واوروی، داسې کلام چې د ادبي قانون له مخې هيڅ ډول نيمګړتيا نه پکښې تر سترګو کېده بلکې هيڅا د داسې کلام په څېر ادبي وينا نه سوای کولای په پايله کې ټول خلک ورته عاجزه سول، هر څومره چې يې لاس او پښې ښورول هڅو يې هيڅ ګټه نه کول پرته له دې چې و دې کلام ته دناتوانی سرونه ټيټ کړي نه يوازي چې د ټوله قرآن په څېر دوی يوه مفصله وينا نه سوای کولای بلکې د قرانکريم د يوه کوچني سورت په څېر يې هم يوه وينا نه سوای کولای. سربېره پر دې که د ټوله بشريت اديبان سره يوځای سي بيا هم د دې جوګه نه دي، چې څوک دي پکښې يو سورت جوړ کړي، ځکه الله جل جلاله د دغي خبري د ثبوت او سپيناوي په موخه ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او فرمايلي يې دي:

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَٱدۡعُواْ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾ (۱)

ژباړه : که چيري تاسي په شک کي ياست د هغه (قرآن) څخه چي موږ پر خپل بنده باندي نازل کړی دئ نو راوړئ يو سورة د دې قران په څېر او هغه خپل مرستيلان د الله ﷻ پرته وبولئ (وننگوئ) که ربښتيا ويونکي ياست.

الله ﷻ شاوخوا څوارلس سوه کاله وړاندي ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او ويلي يې دي: که تاسو شک لرئ چي قرآن د الله ﷻ کلام نه دئ او واياست چي دا کتاب رسول الله ﷺ د ځانه جوړ کړی دئ، نو رسول الله ﷺ خو يو انسان و تاسو هم انسانان ياست ونيسئ تاسو هم دا کار وکړئ. تر اوسه پوري هيڅوک نه دئ توانېدلی چي د دې قران په څېر يو کوچنی سورة جوړ کړي.

په بل ځای کي الله ﷻ فرمايي: يوازي انسان نه بلکي که پيرانان هم ورسره په مرسته کي مله سي هم دا کار نه سي کولای ځکه قرآن د الله ﷻ کلام دئ د الله ﷻ کړنه د ده پرته بل څوک نه سي کولاي الله ﷻ فرمايلي دي:

قُل لَّئِنِ ٱجۡتَمَعَتِ ٱلۡإِنسُ وَٱلۡجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأۡتُواْ بِمِثۡلِ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ لَا يَأۡتُونَ بِمِثۡلِهِۦ وَلَوۡ كَانَ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٖ ظَهِيرٗا ﴿٨٨﴾ (۲)

ژباړه : ووايه (اې محمده ﷺ!) که چيري انسانان او پيرانان سره يو ځای سي چي د دې قران په څېر (يو کتاب) راوړي را به يې نه وړي د دې قرآن په څېر که څه هم ځيني له دوی د ځينو ملاتړ کوونکي

---

(۱) سورة بقره – ۲۳ آيت.

(۲) سورة الاسراء – ۸۸ آيت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(مرستیالان) هم سي.

د پورتنیو خبرو په نظر کي نیولو سره په ښکاره ډکو کي وښودل سوه چي قرآن یوه داسي معجزه ده، چي تر اوسه پوري پاته او تل به وي نو کوم څوک چي د اسلام په وړاندي شک لري نو د دې معجزې په لیدلو سره یې شک له منځه تلای سي، ځکه که یې څوک معجزه نه بولي نو د دې قرآن په څېر دي یوه وینا وړاندي کړي چي د قرآن کریم سره په فصاحت، بلاغت، اخبار بالغیب او نظم کي ورته والی ولري.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل

د رسول الله ﷻ یوه بله څرګنده معجزه دا وه، چې د مکې کافرانو وپتېیله چې محمد ﷺ درواغجن ثابت کړي او داسې غوښتنه ترې وکړي چې د بنده له توانه وتلې وي هغه دا چې له اسمانه څخه دي محمد ﷺ سپوږمۍ راکښته کړي که رښتیا هم دغه کار وکړي نو رښتینی پیغمبر دئ او د رسالت په دعوه کي رښتینی دئ او که یې ونه کړي نو د رسالت په دعوه کي درواغجن دئ.

په هر صورت دوی دا کار وکړ د رسول الله ﷺ څخه یې د سپوږمۍ د راکښته کېدو غوښتنه وکړه رسول الله ﷺ د دوی خبره واورېده او د څښتن تعالی ﷻ څخه یې وغوښتل تر څو سپوږمۍ راکښته او د دوی غوښتنه پوره کړي الله ﷻ پخپله لویه توانایي سره دا کار وکړ، په منی نومي ځای کي یې د آسمان له لوري سپوږمۍ راکښته کړه، سپوږمۍ دوه ځایه سوه د مکې او شاوخوا سیمو خلګو دغه کار په وینه او په څرګند ډول ولیدی. البته دغه پېښه د شپې په منځنۍ برخه کي رامنځته سوه او الله ﷻ هم د دې پېښي یادونه په قرآنکریم کي کړې ده[1].

---

[1] ﴿ٱقۡتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ وَٱنشَقَّ ٱلۡقَمَرُ ۝١ وَإِن يَرَوۡاْ ءَايَةٗ يُعۡرِضُواْ وَيَقُولُواْ سِحۡرٞ مُّسۡتَمِرّٞ ۝٢ وَكَذَّبُواْ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡۚ وَكُلُّ أَمۡرٖ مُّسۡتَقِرّٞ ۝٣﴾ سورة قمر الایات ۱ – ۳. بخاري – الصحیح (فتح الباري ۲۲۴/۷) و رواه مسلم برقم: (۲۸۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس خبره دا ده، چي ایا دغه کار هم شوني دئ؟ یا په بل عبارت په پورتنۍ معجزه کي لاندنۍ دوې پوښتني پیدا کیږي:
لومړۍ پوښتنه: څرنګه چي سپوږمۍ یو سیار ستوری دئ، نو ستوري د فلکیاتو د علم له انده په ځان کي ماتوالی مني؟
دوهمه پوښتنه: که دغه پېښه رامنځته سوې وي نو ولي یوازي د دغه خبري پېښلیک یوازي مکه وال بیانوي په کار وه، چي د ټولي نړۍ خلګو لیدلې وای او د نړۍ د هر ګوټ څخه تاریخ پوهانو نوموړې پېښه پخپلو لیکنو کي درج کړې وای؟
د لومړۍ پوښتني جواب: تر نولسمي پېړۍ وړاندي د مذهب پوهانو او ساینس پوهانو تر منځ د ستورو ماتوالی او یا نه ماتوالی یوه توده موضوع وه په پایله کي ډېر اوږده بحثونه او مناظرې پر جوړې وې، بلکي د پېړیو، پېړیو څخه دواړو ډلو د خپلو نظرونو د ثبوت لپاره اوږده اوږده کتابونه لیکلي وه. د مذهب پوهانو په ډله کي د نوموړې موضوع ثبوت د عقیده پوهانو دنده وه او په دوی پوري اړه لري د دوی له انده ټول ستوري که سیارات دي که ثوابت دي پخپل منځ کي ماتوالی مني او د ساینس پوهانو له انده دغه کار شوني نه و، بلکي ټول ستوري یو نه جلا کېدونکي او نه څیري کېدونکی شیان ول، خو د دوی دغه اوږدې مناظرې په اوس مهال کي په څرګند ډول بې ګټې ثابتي سوې دي او په ښکاره ډول د مذهب پوهانو په ګټه موضوع ثابته سوې ده، څوک چي لږ مطالعه لري هغه ته ثابته ده، چي ستوري په هر مهال کي کېدلای سي چي ټوټه ټوټه سي او د لا سپیناوي لپاره ویلای سو، چي ټولي نړۍ ولیده چي د سپیني روسیې په سیمه کي په شلمه پېړۍ کي د ځینو سیارو ټوټې ولوېدې او دا خبره ثابته سوه چي سیارې ماتېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آخر دا چي دا خبره هم په زړه ورتوب ثره کېدای سي، چي د رسول الله ﷺ په زمانه کي سپوږمۍ دوه ځایه سوې ده.

د دوهمي پوښتني جواب: څرنګه چي دغه معجزه په داسي مهال کي رامنځته سوې ده، چي ټول خلک په خواږه خوب ویده وو ډېر لږ خلک به داسي وو چي ویښ به وو، نوکوم څوک چي ویښ وو نو هغو د لیک او لوست توان نه درلودی ځکه په هغه زمانه کي لیک او لوست ډېر کم و که چا درلودی هغو به نه وي لیکلي ځکه په هغه وخت کي د تاریخ د ضبط د ارزښت احساس د خلکو سره نه و او نه یې خلک په درنښت پوهېدل یوازي تاریخي پېښي د وینا له مخي په میراثي ډول پاتېدلې.

بله خبره دا ده: هره خبره چي نور څوک یې بیان نه کړي دا د دې ثبوت نه دئ چي دغه موضوع نو درواغ ده. که د دې ثبوت نسته چي د مکې والو پرته نوري نړۍ په پېښلیکونو کي د سپوږمۍ د لوېدو یادونه نه ده کړې دا په دې معنی نه ده چي د سپوږمۍ لوېدل نه دي رامنځته سوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کافرانو په شوم هدف

د رسول الله ﷺ پوهاوی

رسول الله ﷺ ته چې الله ﷻ د هجرت اجازه وکړه، دی مبارک په داسې مهال کې و مدینې ته وکوچېدی چې کافرانو د ده د وژلو پرېکړه کړې وه او ده ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل او د کافرانو د پوره تیارې سره دی مبارک روغ رمټ مدینې ته ورسېدی، دا چې دی مبارک د قریشو په شومو هدفونو د الله ﷻ له لورې خبرېدی دا د رسول الله ﷺ معجزه وه.

د پېښې لنډیز په لاندې ډول دئ:

ټولو اصحابو ته رسول الله ﷺ اجازه ورکړې وه، چې مدینې ته هجرت وکړي قریشو چې د مبارکو اصحابو هجرت وڅاری په دې پوه سول چې اوس نو زموږ لپاره د یوې لویې بلا لاره پرانیستول سوه ځکه که هغوی مهاجر سي نو زموږ د تجارت لویه لاره بندولای سي او هر وخت چې وغواړي د توانایۍ په پیداکېدو سره کولای سي چې پر موږ حمله وکړي نو د دې ناوړین څخه د وتلو لاره باید ولټول سي نو له دې امله یې دا غوره وګڼل، چې د قریشو یوه لویه مشوره را وبولي او یوه لاره پیدا کړي هغه و چې د قریشو د مشورې په سرای (دارالندوة) کې د قریشو اووه واړه قومونه سره راټول سول د رسول الله ﷺ څخه د خلاصون په موخه یې ډول، ډول نظرونه وړاندې کړل خو آخر د لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخت ابوجهل رایه ټولو تصویب کړه، د ده رایه دا وه چي د ټولو قومونو ځخه یو، یو نامتو پهلوان دي وګمارل سي، په ښه وسله دي سمبال سي او رسول الله ﷺ دي ووژني کله چي محمد ﷺ ووژل سو نو د ده کورنۍ د دې توانایي نه لري چي د ټولو قومونو سره جګړه وکړي آخر دې ته اړه ده چي دیت واخلي نو موږ ټول قومونه به دیت ورکړو او د تل لپاره به د ده له شره ځانونه خلاص کړو. د دې نظر په وړاندي کولو سره ټول موافق سول او عملاً یې دغه کار پیل کړ او د رسول الله ﷺ د وژني لپاره یې لاندني کسان وټاکل:

۱ : ابوجهل بن هشام

۲ : عقبه بن ابي معیط

۳ : امیة بن خلف

۴ : طعیمة بن عدی

۵ : ابي بن خلف

٦ : منبه بن الحجاج

۷ : حکم بن عاص

۸ : نضر بن حارث

۹ : زمعة بن الاسود

۱۰ : ابولهب

۱۱ : بنیه بن الحجاج د منبه بن الحجاج ورور[۱].

له بله پلوه رسول الله ﷺ ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل، وحي یې ورته وکړې چي هجرت وکړه قریشو ستا د وژلو لپاره پلان جوړ کړی دئ او تر خپله وسه هڅه کوي چي تا ووژني نو

---

[۱] ابن حجر – فتح الباري ۲۳٦/۷، زاد المعاد ۵۲/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه رسول الله ﷺ د تګ نده غرمې پر مهال د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغلی ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ د دې بې وخته راتګ څخه متحیر سو او پوښتنه یې ترې وکړه، چي زما مور او پلار دې تر تا جار وي څه توي پېښه رامنځته سوې ده؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: چي الله ﷻ ماته د هجرت کولو اجازه راکړې ده. ابوبکر رضي الله عنه ځني وپوښتل: چي زما سره؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: هو ! لنډه دا چي پر دې یې پرېکړه وکړه، چي د شپې به په هجرت پیل کوو. رسول الله ﷺ کور ته تشریف یووړ ابوبکر رضي الله عنه یې د شپې د راتګ لاره څاره[۱].

قریشو د شپې له پیل څخه د رسول الله ﷺ کور محاصره کړی و او دا یې پتیلې وه، چي کله محمد ﷺ د شپې ویده سي په ناڅاپي ډول به حمله پرې کوي او وژني به یې، پدې نه وه خبر چي محمد ﷺ د معجزو او ربنتینولۍ پیغمبر دئ او د څښتن تعالی ﷻ توانایي دومره لویه ده، چي د انسان په ناتوان فکر یې لاره نه سي ډب کولای په هر صورت رسول الله ﷺ د شپې راووتی د قریشو لیکي یې وڅارلې بیا یې علي رضي الله عنه ته امر وکړ، چي زما پر بستره باندي ویده سه الله ﷻ به دي د دوی له شره وژغوري او خپل یو پټو یې هم ورکړ، د دې لپاره چي پر ځان یې واچوي رسول الله ﷺ یو مټ ریګنه خاوره واخیسته د دوی پر لوري یې وغورځول الله ﷺ د دغه خاورو په مټ د دوی سترګي وتړلې رسول الله ﷺ یې هیڅ نه ولیدی. رسول الله ﷺ برابر د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ولاړی د هغه ځای څخه دواړه مبارکانو حرکت وکړ، پنځه میله لیري د ثور غره ته وختل په هغه ځای کي یو غار و په هغه غار

---

[۱] البخاري – الصحیح (فتح الباري) ۷/۲۳۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ننوتل دلته قریشو دانتظار شیبې تېرولې، یو کس ورته راغلی پوښتنه یې ترې وکړه، چې تاسو څه کوئ؟ قریشو ورته وویل چې موږ د محمد ﷺ د وژني لپاره ناست یو هغه کس ورته وویل: قسم په الله ﷻ چې هغه ولاړی تاسو نه ولیدئ، دوی حیران سول د محمد ﷺ د پروتي ځای ته ورغلل که یې وکتل د رسول الله ﷺ په ځېر یو کس پروت دئ دوی پخپلو کي سره وویل چې دا دئ محمد ﷺ پروت دئ بیا ورته منتظر سول کله چې سهار سو حضرت علي رضي الله عنه د هغه ځای څخه را ولاړ سو دوی ترې وپوښتل چې محمد ﷺ څه سو؟ علي رضي الله عنه په جواب کي ورته وویل : زه نه یم خبر. په همدغه مهال دوی پوه سول چې زموږ هڅه ناکامه سوه او پخپل شوم هدف کي بریالي نه سوو[۱].

داهم د رسول الله ﷺ معجزوي نخښي وې چې کافرانو د وس تر بریده د ده د له منځه وړلو هڅه وکړه مګر بریالي نه سول.

---

[۱] رحمة للعالمین ۱/۹۵، مختصر السیرة للشیخ عبدالله ص ۱۲۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد ﷺ معجزه وه چي

قریش وچکالۍ وځپل

کله چي د مکې خلکو پر رسول الله ﷺ او اصحابانو ﷺ باندي د وس تر بریده ظلمونه پیل کړل آن تر دې چي ځیني اصحابان مبارکان یې په وحشیانه ډول سره شیهدان کړل او خپله د رسول الله ﷺ د شهادت لپاره یې ډول ډول توطئې ترلې نو رسول الله ﷺ دوی ته سخته ښرا وکړه، چي په پایله کي د رسول الله ﷺ ښرا قبوله سوه او پر دوی باندي تر څو کالو پوري دومره سخته وچکالي راغله چي کله به دوی آسمان ته وکتل آسمان به دوی ته د لوږي پیغام ورکاوه آخر ښځي تنګ سول، نو د مکې والو لوی واکمن ابوسفیان رسول الله ﷺ ته راغلی او ورته وې ویل چي اې محمد ﷺ! ته خپله خلګو ته د وصیلې لارښوونه کوې او خپله دي خپل قوم په معجزانه ډول په وچکالۍ کي اچولی دئ ته د خپل قوم سره وصیله وکړه، دعا وکړه چي څښتن تعالی ﷻ نوره دغه وچکالي له منځه یوسي او منظم اورښتونه رامنځته سي تر څو ستا قوم له لوږي څخه خلاص سي. د ابوسفیان د دغي غوښتني سره سم رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه دعا وغوښته الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله او په پرله پسي ډول یې پر قریشو اورښتونه پیل کړل خو بیا هم مکې والو خپله کرغېړنه څېره بربنډه او مخالفت یې پیل کړ، د دوهم ځل مخالفت په جواب کي رسول الله ﷺ دوی ته ژمنه ورکړه، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې مخالفت په بدله کې به تاسو ته ډېر ژر سخت عذاب راسي او همداسې وسوه يعنې د بدر په غزا کې دوی په هغه پيمانه وځپل سول کوم چې رسول الله ﷺ ورسره ژمنه کړې وه[١].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چې مکه وال يې ټوله ناتوانه کړي وو لکه چې مو ولوستل قريشو بله هيڅ لاره نه درلوده پرته له دې چې د ناتوانۍ سرونه ټيټ کړي او په عاجزۍ سره د رسول الله ﷺ په برکت ځانونه خلاص کړي.

---

(١) والثاني : أن قريشاً أصابهم جوع ، فكانوا يرون بينهم وبين السماء دخاناً من الجوع، . . . [هذا] لأن قريشاً لَمّا استعصت على النبي صلى الله عليه وسلم دعا عليهم بسنين كسنيِّ يوسف ، فأصابهم قحط وجهد ، حتى أكلوا العظام والميتة ، وجعل الرجلُ ينظُر إلى السماء فيرى ما بينه وبينها كهيئة الدخان من الجهد ، فقالوا {ربَّنا اكشف عنّا العذاب إنّا مؤمِنون} ، فقال الله تعالى : {إِنّا كاشِفو العذابِ قليلاً إِنكم عائدون} ، فكشف عنهم، ثم عادوا إِلى الكفر ، فأخذوا يومَ بدر ، فذلك قوله : {يومَ نَبْطِشُ البَطْشَةَ الكُبرى} ، وإِلى نحو هذا ذهب مجاهد، وأبو العالية ، والضحاك ، وابن السائب ، ومقاتل . زاد المسير — التفسير ٥ \ ٣٤٧ في تفسير سورة دخان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوجهل او ملګرو ته

د رسول الله ﷺ بښرا

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه داوه، چې یوه ورځ رسول الله ﷺ په بیته کې پر لمانځه ولاړ و ابوجهل او د ده ځیني ملګري پر راتلو رسول الله ﷺ ته نژدې ناست وو د رسول الله ﷺ ګلورین عبادت د دې کمبختو لپاره د سر درد و په هره بیه چې رسول الله ﷺ ته تاوان ور رسېدلای دوی نه سپماوه په ځانګړې ډول د عبادت پر مهال باندې خو د فطري توان سره د دوی د موټو زور سیالي نه سوای کولای. دې کرغېړنو خلکو چې رسول الله ﷺ د لمانځه پر مهال ولیدی نور څه یې نه سوای کولای خو دومره یې وکړه، چې ابوجهل و ملګرو ته وویل چې پرون یوه اوښه حلاله سوې ده د دغه اوښې بدبویه رحم (هغه ځای چې د حیوان اولاد پکښې پروربښت کوي او د زیږېدو تر وخته په همدغه ځای کې وي) څوک د محمد ﷺ په اوږو کې ورایښودلای سي؟ د دوی په فکر دا هم یو ډول تاوان و، چې محمد ﷺ ته یې ورسوي. په دوی کې لوی بدبخت عقبه بن معیط د دې کار لپاره تیاری وښودی. دستي ولاړ سو هغه کرغېړن شی یې راوړی کله چې رسول الله ﷺ پر سجده سو، ده خبیث دغه شی په اوږو کې ور کېښېښودی د ایښودلو سره سم ابوجهل او ملګرو د پسخند په توګه په خندا پیل وکړ. عبدالله بن مسعود ﷺ فرمايي، چې: زه په دغه ځای کې ولاړ وم زړه مې سره اوښتی خو څه مې په توان نه وو که مې کتل بي بي فاطمة ﷺ چې په دغه وخت کې نجلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه خبره سوه، رسول الله ﷺ ته یې ځان ورساوه او هغه مردار بهی شی یې ترې لیرې کړ بیا یې پر دوی مخ راواړوی پوچ او رد یې ورته ووایل، کله چې رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو دوی ته یې ښرا وکړه، الله ﷻ د ده مبارکه ښرا قبوله او دوی یعني ابوجهل او ناست ملګرې دېرژر د بدر په غزا کې د مردارو په څېر د بدر په څاه کې ولوېدل[۱].

پاته دې نه وي چې رسول الله ﷺ په لمانځه بوخت و، د دوی خندا او ناروا کړنې ته یې پام نه سو لامل یې دا و، چې رسول الله ﷺ او د ده ملګرو په داسې ښه لمونځ کاوه، چې ګویا دوی د لوی څښتن تعالی ﷻ و مخ ته ولاړ دي او وینې یې د لا سپیناوې په موخه د داسې مبارکو هستیو د لمونځو یو څو بېلګې رانقلوم:

مجاهد رحمه الله د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه او حضرت عبدالله بن زبیر رضي الله عنه حال رانقل کړی دئ، چې کله به دوی پر لمانځه ودرېدل داسې به ښکارېدل لکه یو لرګی چې ښخ کړې یعني هیڅ به نه ښورېدل[۲].

علماوو لیکلي دي چې حضرت ابن زبیر رضي الله عنه د حضرت ابوبکر رضي الله عنه څخه لمونځ زده کړی و او ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه لمونځ زده کړی و، یعني په څه ډول چې رسول الله ﷺ لمونځ کاوه په دغه ډول به ابوبکر رضي الله عنه او عبدالله بن زبیر رضي الله عنه هم لمونځ کاوه.

ثابت رضي الله عنه وایي چې د عبدالله بن زبیر رضي الله عنه لمونځ داسې و لکه یو لرګی چې یو ځای ښخ کړې.

ابن زبیر رضي الله عنه به کله دومره اوږده او بې حرکته سجده وکړه، چې مرغان به راغله د ده پر ملا به کښېناستل، کله به یې دومره اوږده رکوع

---

[۱] رواه مسلم برقم (۱۷۹۳).

[۲] تاریخ الخلفاء.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه چي ټوله شپه به تر سهاره په رکوع کي و او کله به يې دومره اوږده سجده وکړه چي ټوله شپه به تېره سوه.

يوه ورځ حضرت زبير ﷺ د جګړې په ډګر کي لمونځ کاوه، نو يو غشی د مسجد پر دېواله ولګېدی چي د مسجد د دېوال يوه ټوټه يې والوزوله او دغه ټوټه د حضرت زبير ﷺ د ستوني او ږيري تر منځ تېره سوه خو ده هيڅ فکر نه وکړ، نه وار خطا سو، نه يې رکوع او سجده لنډه کړه.

. . يوه ورځ يې لمونځ کاوه د ده زوی چي هاشم نومېده د ده وخنګ ته بيده و د بام څخه يو مار راولوېدی او د ده پر زوی باندي راتاو سو زوی يې چيغي کړې د کور خلګ ټوله په چابکي سره راغلل شور ماشور جوړ سو هغه ماريې مړ کړ، ابن زبير ﷺ په هغه ډول سره په ښه ارامتيا سره لمونځ کاوه، کله چي يې سلام وګرځاوه نو وې ويل چي يو څه شور او ږغ مي تر غوږ سو څه شي و؟ بي بي يې ورته وويل چي الله ﷻ دي پر تا رحم وکړي او س دي بيا زوی مړ وای ته په خبر هم نه يې؟ ده مبارک ورته وويل: ورکه سې که په لمانځه کي مي بلي خوا ته توجه او فکر کولای نو لمونځ به څيري پاته سوی وای[1].

حضرت عمر ﷺ چي په آخر وخت کي په خنجرونو ووهل سو او د دغه زخمو څخه بيا شهيد سو، هر وخت به وينه ترې بهېدله او زيات وخت به بې هوښه و خو بيا هم د لمانځه لپاره بيداره کېدی لمونځ به يې کاوه دا به يې ويل چي د هغه چا لپاره په اسلام کي هيڅ حصه نسته چي لمونځ پرېږدي.

حضرت عثمان ﷺ به ټوله شپه ويښ واو په يوه رکعت کښي به

---

[1] بدايه وغيره. ذکره مولانا محمد زکريا رحمه الله في حکايات الصحابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ټوله قرآنكريم ختماوه.

د حضرت علي (كرم الله وجهه) مبارك عادت داسي و، چي كله به د لمانځه وخت راغلی نو پر بدن به يې رپېدل راغله او مخ به يې ژړ سو. يو چا پوښتنه ترې وكړه، چي دا څه خبره ده چي د لمانځه د وخت په راتگ سره دي مخ ژړ سي او بدن دي رپېږي؟ ده مبارك ورته وويل: دا د هغه امانت وخت دئ چي الله ﷺ پر اسمانونو، مځكه او غرونو باندي نازل كړ دوی يې د پورته كېدو څخه ناتوان سول خو انسان پورته كړ.

د حضرت خلف بن ايوب رحمة الله عليه څخه يو چا پوښتنه وكړه، چي تا په لمانځه كي مچان نه تنگوي؟ ده مبارك په جواب كي ورته وويل، چي مجرم حكومت په درو وهي دی ږغ نه كوي دا تكليفونه پر ځان تېروي خو په دې فخر كوي چي زه د حكومت په هر ډول وهلو كي نه ښورم، يعني چي زه خو څو مره ټينگ يم زه چي د خپل رب جل جلاله و حضور ته ولاړ يم زه د يوه مچ له امله وښورېږم.

مسلم بن يسار رضي الله عنه چي به كله د لمانځه لپاره ودرېدی نو د خپل كور خلگو ته به يې وويل، چي تاسي ما ته خبري كوی زه ستاسو په خبرو نه پوهېږم. يوه ورځ ده مبارك د بصرې په جامع كي لمونځ كاوه چي د مسجد يوه برخه راچپه سوه، خلگو يې له امله وځغستل دباندي سره يو ځای سول شور او غوغا سوه خو دی هيڅ په خبر نه سو[1].

دا هم د سپېڅلو انسانانو د لمونځ كولو يو څو بېلگې وې كه د دوی د لمونځو حالت ته وكتل سي نو په څرگند ډول د رسول الله ﷺ د لمانځه حال ترې ښكاري، چي د هغه به نو څه ډول لمونځ و او كله به د

[1] ذكره مولانا محمد زكريا نور الله مرقده في حكايات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلګ چې راپورته سول د عتیبه کار ترکار تېر سوی و یعني مړ سوی و[1].

لکه څرنګه چې د رسول الله ﷺ د ښراوو څخه مکه والو دومره تاثیر واخیستی په ورته ډول د رسول الله ﷺ د دعاوو د سپېڅلتیا څخه هم ډېرو خلکو تاثیر اخیستی دئ، چې ځیني بېلګې یې په لاندي ډول دي:

[1] ذکره مولانا محمد زکریا نور الله مرقده في حکایات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلامي نړۍ کې د عمري همت اغېز

او نبوي معجزه

عمري همت چې د تل لپاره یې د اسلامي سیمو واکمنو ته د دې الهام ورکړی دئ چې هیڅ واکمن حضرت عمر ﷺ غوندې بهادر، سپېڅلی او عادل نه سي جوړېدای دا چې یوه داسې څېره د اسلام و سپینو پلوشو ته په خوښۍ سره راغله د نبوي دعا پایلي او نبوي معجزه وه، چې لنډیز یې په لاندې ټکو کې خلاصه کېدای سي:

د حضرت عمر ﷺ اسلام راوړل

عمر ﷺ د اسلام راوړلو څخه مخکې د مسلمانانو په تکلیف ورکولو کې یو نوموتی انسان و، د رسول الله ﷺ د وژنې هڅې یې د وس تر بریده کولې[۱].

یوه ورځ د کافرانو یوه جرګه جوړه سوې وه په دې جرګه کې غوښتنه سوې وه، چې څوک به محمد ﷺ ووژني؟ عمر ﷺ وویل: زه به یې ووژنم. خلګو ورته وویل: بېشکه ته یې وژلای سې. ده هم دستې توره راواخیسته د محمد ﷺ د وژنې اراده یې وکړه کله چې را روان سو پر لارې سعد بن ابي وقاص ﷺ په مخه ورغلی پوښتنه

---

[۱] احمد – المسند ٦/ ۴۲۷، ابوداود – السنن ۲/ ۵۳۸، النسائي – السنن ٦/ ۱۱۹ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ځني وکړه، چي اې عمره ! چيري ځي؟ عمر ﷺ ورته وويل: ځمه چي محمد ﷺ ووژنم (العياذ باالله) سعد بن ابي وقاص ﷺ ورته وويل: ځومره بې فکره سوی يې، که ته محمد ﷺ ووژنې د بنو زهره قوم، د بنو هاشم قوم او د بنو عبد مناف قوم به تا ووژني. عمر ﷺ ته درد (غصه) ورغلی او ورته وې ويل : فکر کوم چي ته هم بې دينه سوی (مسلمان سوی) يې، نو لومړی به ستا کار وکړم يعني وه به دي وژنم بيا به ګورم چي څه وکړم دا خبره يې وکړه توره يې راوکښل سعد بن ابي وقاص ﷺ وويل: هو زه مسلمان سوی يم، ده هم خپله توره را وکښله د دواړو طرفو څخه د تورو وارونه شروع سول کله چي حضرت سعد بن ابي وقاص ﷺ و عمر ﷺ ته وويل: ته لومړی د خپل کور څخه ځان خبر کړه، چي ستا خپله خور او اخښی دواړه مسلمان سوي دي. عمر ﷺ چي دا خبره واوريده د درد څخه ډک سو او برابر د خور کور ته روان سو، د خور کور ته چي ورسېدی د ده اخښی حضرت خباب ﷺ او د ده خور دروازه تړلې وه دواړو يعني ښځي او خاوند د قرآنکريم تلاوت کاوه عمر ﷺ په زوره دروازه ووهله حضرت خباب ﷺ د ده د ږغ سره دننه پټ سو د قرآن کريم سېپاره د چابکۍ له امله دباندي پاته سوه، خور يې دروازه خلاصه کړه د عمر ﷺ په لاس کي يو شی و په هغه يې خور پر سر ووهل او ورته وې ويل: د خپل ځان دښمني! بې دينه سوي (مسلمانه سوي) يې؟ د خور تر سر يېويني رواني سوې عمر ﷺ دننه ورغلی و اخښي ته يې وويل : څه مو کول او دا آواز د چا و؟ اخښي يې ورته وويل خبري اتري مو کولې. عمر ﷺ ورته وويل: آيا تا خپل دين پرې ايښی او بل دين ته اوښتی يې؟ اخښي يې ورته وويل: که بل دين حق وي نو بيا؟ عمر ﷺ چي دا واوريده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستي يې اخښې تر ږيره ونيوی، ږيره يې ځني وکښل پر مځکه يې را غوځار کړ، ښه يې وواهه خور يې د خلاصولو هڅي کولې خو ده پر مخ باندي په دومره زور سره په چپلاخه ووهله چي تر مخ يې ويني رواني سوې آخر دا خو هم د عمر خور وه ورته وې ويل: موږ له دې امله وهل کېږو چي مسلمانان سوي يو ښېشکه موږ مسلمانان يو، څه چي ستا په وس وي هغه وکړه په دغه حالت کي د عمر ﷺ پر هغه سپپاره سترګي ولګېدې چي په تلوار کي دباندي پاته سوې وه او د قرآنکريم اياتونه پر ليکلي وه په دغه وخت کي د عمر ﷺ درد په وهلو کم سوی و او د خور ويني يې وليدې چي ډېري بهيدلې، شرم ورغلی نو خور ته يې وويل: ښه ته راته ووايه دا څه شي دئ؟ خور يې ورته وويل: ستا لاس نا پاکه دئ ناپاکه لاس و دې سپپارې ته نه سي ورتلای عمر ﷺ چي هر څومره ټينګ سو، خو خور يې و بې اودسه او بې غسله چا ته د قرآنکريم اياتونه نه ورکول آخر عمر ﷺ ولاړی غسل يې وکړ او هغه پاڼه يې واخستله. په دغه پاڼه کي سورة [طه] ليکلی و، عمر د دغه سورة ويل پيل کړل، کله چي تر [إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدۡنِي وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ﴿١٤﴾] پوري ورسېدی حال يې بدل سو خور او اخښې ته يې وويل: ښه دئ ما هم د محمد ﷺ خدمت ته بوزئ د دې خبري په اورېدلو سره حضرت خباب ﷺ دباندي راووتی او ورته وې ويل: اې عمره! زه تاته زيری درکوم چي پرون د پنجشنبې په ورځ رسول الله ﷺ داسي دعا وکړه، چي: اې الله ﷻ! په عمر او ابو جهل کي چي کوم يو تاته خوښ وي په هغه سره اسلام ته قوت ورکړه. يعني مسلمان يې کړه (دوی دواړه په قوت سره مشهور وو) خباب ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زياته كړه: معلوميږي چي د رسول الله ﷺ دعا ستا په هكله قبوله سوې ده. تر دې څخه وروسته عمر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ و خدمت ته حاضر سو او د جمعې په سهار يې اسلام راوړ[۱].

كله چي حضرت عمر رضي الله عنه مسلمان سو د كافرانو مورال ټيټ سو، خو بيا هم مسلمانان يوه كوچنۍ ډله وه او په كافرانو ټوله مكه ډكه وه بلكي ټول عرب كافران وو د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو كافرانو نور هم زور واخيستى مشورې او جلسې يې پيل كړې او د باعزته مسلمانانو د له منځه وړلو هڅې يې كولې او بېلا بېل پلانونه يې جوړول، مګر مسلمانانو ته د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو يو ويار ور په برخه سو هغه دا و، چي مسلمانانو په مسجد حرام كي په ښكاره لمونځ كول پيل كړه، حضرت عبدالله بن مسعود رضي الله عنه فرمايي: د عمر رضي الله عنه مسلمانېدل د مسلمانانو فتحه وه او هجرت يې د مسلمانانو ملاتړ و او خلافت يې رحمت و[۲].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزانه توان و، چي د عمر رضي الله عنه په اړه يې دعا قبوله او د تل لپاره يې د نيكمرغيو څښتن كړ.

همدا ډول رسول الله ﷺ د خپل ژوندانه د خوږ ملګري مورام خير ته هم دعا وكړه الله ﷺ يې دعا قبوله كړه په اسلام مشرفه سوه، چي پېښه يې په لاندي ټكو كي څرګندېږي:

---

[۱] البخاري – الصحيح (فتح الباري، ۲۵/۱۵)، احمد فضائل الصحابة ۲۷۸/۱، البخاري – الصحيح (فتح الباري ۱۹۲/۷) مسلم – الصحيح (بشرح النووي ۵۹/۹)، ابونعيم – دلائل ۳۶۲/۱.

[۲] اسد الغابة ۳۱۵/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دام خیر په اړه

د رسول الله ﷺ دعا قبوله سوه

کله چي د مسلمانانو شمېر (۳۹) نفرو ته ورسېدی نو ابوبکر رضی الله عنه د اسلام د ښکاره کولو لپاره هیله وکړه، چي په ښکاره ډول تبلیغ وکړه سي نبي علیه السلام اول ځل انکار وکړ خو د ابوبکر صدیق رضی الله عنه په ډېر ټینګار یې د ده غوښتنه قبوله کړه. د اسلام د ښکاره کولو اجازه یې ورکړه دوی ټول مبارکان د کعبې مسجد ته ولاړل حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه د تبلیغ خطبه پیل کړه دا په اسلام کښي تر ټولو لومړۍ خطبه وه، چي ده مبارک وویل. په دغه ورځ سید الشهداء حضرت حمزه رضی الله عنه د نبي علیه السلام اکا هم اسلام راوړ او تر دغي ورځي درې ورځي وروسته حضرت عمر رضی الله عنه په اسلام مشرف سو خطبه چي پیل سوه د څلورو طرفونو څخه کافرانو او مشرکانو پر مسلمانانو چپاو راوړ، حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه سره د دې چي په مکه مکرمه کښي د ده عزت او درنښت منل سوی و خو کافرانو دومره وواهه چي مخ مبارک یې د وینو ډک سو، پزه او غوږونه یې ټوله په وینو رنګ سول اونه پېژندل کېدی په سوکانو او لغتو یې وواهه او سرپیره پکښې وغورځېدل څه چي یې په توان وه هغه یې ورسره وکړل ابوبکر صدیق رضی الله عنه بې هوښه سو، د ده مبارک خپل قوم بنو تمیم خبر سو او د دغه ځای څخه یې پورته کړ او کور ته یې راوړی، ټولو خلګو ته دا یقیني وه چي ابوبکر صدیق رضی الله عنه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې بې رحمه يرغل څخه ژوندی نه سي پاتېدلای بنو تميم مسجد ته
راغلل او اعلان يې وکړ چې که چيري ابوبکر ﷺ د دې وهلو څخه مړ
سو نو موږ به يې په بدله کښې عتبه بن ربيعه ووژنو عتبه د حضرت
ابوبکر صديق ﷺ په وهلو کښې د زياتو بدبختيو اظهار کړی و تر
ماښام پوري ابوبکر صديق ﷺ بېهوښه و دوی چې به هر څه ورته
وويل ده مبارک به خبري نه کولې ځکه د خبرو کولو توان يې د لاسه
ورکړی و کله چې ماښام سو دوی بيا ډېر ږغونه ورته وکړل د دې لپاره
چې خبري وکړي په دغه وخت کي ده مبارک د خبرو توان پيداکړی و
خبري يې وکړې خو لومړی خبره يې دا وه چې د محمد ﷺ څه حال
دئ؟ هغو ورته وويل چې د هغه د لاسه دومره غم درته پېښ سو تموله
ورځ د مرګ په خوله کي وې ته يې لا پوښتنه کوې؟ تموله ورځ دي د مرګ
او ژوند درک نه و معلوم اخر چې څه ساه در پکښې پاته ده هغه هم د
نبي ﷺ پوښتني کوې؟ خلګ ولاړ سول د ولاړېدو په وخت کي يې د ده
مور ام خير ته وويل : چې د ده د خوړلو او څښلو لپاره يو شی برابر کړه،
مور يې هم يو شی برابر کړ رايې وړی او ده ته يې د خوړو ټينګار وکړ،
خو د ده مبارک هغه يوه خبره وه چې د نبي ﷺ څه حال دئ پر هغه څه تېر
سول؟ د ده مبارک مور ورته وويل: زه خو په هغه نه يم خبره. ده ورته
وويل چې د حضرت عمر ﷺ خور ام جميل ته ورسه او د ده مبارک
پوښتنه ځني وکړه. هغه غريبه د خپل زوی د مظلومانه او پرېشانه حالت
د غوښتني د پوره کولو لپاره و ام جميل ته ورغله او د نبي ﷺ د حال
پوښتنه يې ځني وکړه. هغې هم د عامو مسلمانانو په څېر خپل اسلام پټ
ساتلی و، و دې ته يې وويل چې زه هيڅ څوک نه پېژنم او محمد ﷺ
څوک دئ؟ ستا د زوی ابوبکر ﷺ په حال خبره سوم ډېره خوابدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوم، که چیري ته وايي راسره ولاړه سه ستا سره به ولاړه سم او ستا د زوی حال به ووینم د ام خیر ورسره خوښه سوه دواړي یو ځای راغلې او د ابوبکر ﷺ حال یې ولیدی، ام جمیل چي ورته وکتل د توان څخه یې ووتل بي اختیاره په ژړا سوه، چي دې بدعملو پر څه حال باندي کړی دئ الله ﷻ دي دوی ته خپله سزا ورکړي. حضرت ابوبکر صدیق ﷺ د دې څخه پوښتنه وکړه، چي نبي ﷺ پر څه حال دئ ام جمیل د ابوبکر د مور و طرف ته اشاره وکړه چي دا یې اوري. ابوبکر ﷺ ورته وویل د دې څخه مه وېرېږه. ام جمیل ورته وویل چي رسول الله ﷺ ښېخي جوړ او روغ دئ. ابوبکر صدیق ﷺ پوښتنه ځني وکړه، چي اوس چیري دئ؟ ام جمیل ورته وویل چي د ارقم ﷺ په کور کي دئ. ابوبکر ﷺ وفرمایل چي زما دي په الله ﷻ قسم وي چي تر هغه وخته پوري به هیڅ خوړل او څښل ونه کړم تر څو رسول ﷺ ونه وینم. د ده مبارک مور بیا په دې وجه ناارامه وه، چي دی یو څه خوراک او څښاک وکړي تر څو یو څه توانایي یې په بدن کي پیدا سي ځکه کافرانو ټوک – ټوک کړی و. د بلي خوا ده مبارک قسم کوی چي زه به تر هغه وخته پوري خوراک ونه کړم چي نبي ﷺ ونه وینم په همدې وجه مور یې انتظار وکړ، چي د خلګو تلل او راتلل بند سي بیا یې د رسول الله ﷺ د لیدلو لپاره بوزي، په دې وجه چي څوک یې ونهویني او تکلیف ور ونه رسوي کله چي د شپې ډېره برخه تېره سوه نو ابوبکر ﷺ یې د ارقم کور ته بوتی کله چي ابوبکر ﷺ ور ورسېدی د رسول ﷺ په غاړه کي یې لاس ور واچوی او رسول الله ﷺ د ده په غاړه کي لاس واچاوه، دواړه په ژړا سول ټولو مسلمانانو هم ژړا ورسره پیل کړه، ځکه چي د حضرت ابوبکر صدیق ﷺ حال د لیدلو نه و، د دې څخه وروسته ابوبکر صدیق ﷺ

خواست وکړ، چې دا زما مور ده تاسو د دې لپاره د هدايت دعا وکړئ او دې ته د اسلام بلنه ورکړئ. نبي ﷺ اول دعا ورته وکړه او وروسته يې اسلام ته وهڅول. دا مبارکه په دغه وخت کې مسلمانه سوه[1].

[1] ابن كثير – السيرة ١/٤٤٠، سبل الهدى والرشاد ٢/٣١٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريرة رضي الله عنه د مور په اړه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم دعا يوه معجزه وه

ابو هريرة رضي الله عنه فرمايي :

زما مور بت پرسته وه. (د اسلامي مسئوليت او مور والي د وصيلې له مخي مي) د اسلام د قبلولو دعوت ورکړ، خو مور مي له دې کار څخه ليري پاتـه سوه. زه د زړه دردي له امله و رسول الله صلی الله علیه وسلم ته په ژړا راغلم د ځان او مور په اړه مي معلومات ورکړل بيا مي هيله ځني وکړه تر څو زما مور تـه د هدايت دعا وکړي. رسول الله صلی الله علیه وسلم زما غوښتنه ومنله، زما مور ته يې دعا وکړه، زه د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه د خوشالۍ سره مل راووتم، کله چي کور ته راغلم د کور دروازه بنده ده. ما چي دروازه وټکوله مور مي راووتل د شهادت کلمه يې وويل، د رسول الله صلی الله علیه وسلم د دعا په برکت په اسلام مشرفه سوه او د تلپاتـه بد مرغۍ څخه د نبوي معجزې په مټ وژغورل سوه[1].

---

[1] مسلم برقم (۲۴۹۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وچکالۍ څخه خلاصون

انس رضي الله عنه فرمايي :

د جمعې ورځ وه رسول الله ﷺ خطبه ويل. يو سړی راغی رسول الله ﷺ ته يې وويل : يا رسول الله ﷺ! مالونه مو هلاک سوه، لاري مو پري سوې يعني د وچکالۍ له امله مو اوښان کمزوري دي پر لاري نه سي تللای، ته دعا وکړه چي څښتن تعالی جل جلاله دعا وکړي او موږ د دې ناورين څخه خلاص سو. انس رضي الله عنه زياتوي، چي رسول الله ﷺ دستي دعا وکړه. تر دغه مهال هيڅ وريځ نه وه په ناڅاپي ډول وريځ پيدا سوه، باران پيل سو پوره يوه اونۍ باران واورېدی، که مو کتل د راتلونکي جمعې په ورځ يو بل کس راغی د رسول الله ﷺ څخه يې وغوښتل چي يا رسول الله ﷺ! ته دعا وکړه موږ د ډېر باران څخه هلاک سوو ته دعا وکړه چي څښتن تعالی جل جلاله باران ودروي. رسول الله ﷺ دعا وکړه الله جل جلاله باران ودروی، هغه کس چي تلی په داسي مهال کي ولاړی چي لمر راختلی و[1].

[1] رواه البخاري - انظر فتح الباري ٢ (٩٣٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آسمان څخه

د ملائکو راکښته کېدل

مناسبه به نه وي چي د ملائکي پر حقیقت وړغیږو ځکه دا کربښي مو نبوي معجزو ته ځانګړي کړي دي خو دومره باید ووایم چي ملائکه دالله جل‌جلاله هغه مخلوق دئ چي انسان بیخي د دې جوګه نه دئ چي ملائکي ووینې او یا دي ورسره خبري وکړي او که څوک په دې لټه کي سي چي ملائکي دي له اسمان څخه راکښته کړي نو د شونتیا لاره یې بیخي ډب ده.

مګر رسول الله ﷺ ته چي له اسمانه د بدر په غزا کي ملائکي راکښته سوې دا د ده مبارک معجزه او نبوي توانایي وه، چي د بشري توانایي سره توپیر لري.

د لا سپناوي په موخه ویلای سو د بدر په غزا کي چي کله رسول الله ﷺ دمسلمانانو سختي حملې او جذبې ولیدې وې فرمایل:

نژدې دئ چي کافران به ماته وخوري ځکه د یوې خوا د مسلمانانو جذبه وه د بلي خوا د ملائکو مرسته وه ځکه په یوه روایت کي راغلي دي، چي عکرمة رضي‌الله‌عنه فرمایي: د بدر د جګړې په ورځ به د کافرانو سرونه وهل سوي وه سرى به يې معلوم نه و، چي چا وژلي دي بلکي هغه کسان چي ملائکو به وژلي وه د هغه کسانو څخه چي مسلمانانو به

(c) ketabton.com: The Digital Library

وژلي په ښکاره معلومېده[۱].

---

[۱] وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿۱۲۳﴾ إِذْ تَقُولُ
لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَٰثَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ ﴿۱۲۴﴾
بَلَىٰٓ ۚ إِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ
ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿۱۲۵﴾ وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ ۗ وَمَا
ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ ﴿۱۲۶﴾ سورة آل عمران الايات ۱۲۳ ، ۱۲۴ ، ۱۲۵ ،
۱۲۶ ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدر په غزا کي

باران اورېدل يوه معجزه وه

د بدر په غزا کي چي د کافرانو د پوځي ځواکونو شمېر د اسلامي ځواکونو څو برابره و په ښکاره ډول د کافرانو سره د مسلمانانو جګړه د ځان وژني په معنی وه، خو د مسلمانانو لوی ویاړ د رسول الله ﷺ شتون و، چي په هره شیبه کي معجزې ترې څرګندېدلې، په دې لړ کي یوه معجزه د باران اورېدل و څکه په کومه ورځ چي جګړه پیلېده الله ﷺ تر دغي ورځي په وړاندي شپه باران واوروی چي په پایله کي یې مشرکانو ته سخت تاوانونه واړول او سختي ستونزي یې ورته پېښي کړې، د مسلمانانو خوشالي او سپېڅلتیا پرې راغله، مځکه یې هواره او رېګنه مځکه یې کلکه کړه تر څو د قدم ایښودلو جوګه سوه[1].

---

[1] احمد – الفتح الرباني ۴۳/۲۱ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِۦ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ ٱلشَّيْطَٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ ٱلْأَقْدَامَ ﴿١١﴾ سورة الانفال، ۱۱ آیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزه وه چي

خاورو کافران پر شا وتمبول

کله چي د بدر غزا رامنځته سوه د مسلمانانو شمېر ډېر لږ و او د کافرانو شمېر د مسلمانانو څو برابره و ډېري نازکي او حساسي شېبې وي د کومو کسانو زړونه چي د نفاق په اور سوځلي وه هغوی د ډېري ويري څخه د آسمان په کنارو ځړېدل يوازي محمد ﷺ او د ده سرتېري ملګري د همت غرونه وه، چي په پوره مېړانه يې د کافرانو ماتي ته ملا وتړل او رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه د هغه ژمني د پوره کولو غوښتنه وکړه کومه چي الله ﷻ د دوو شيانو څخه د يوه د پوره کولو لپاره کړې وه، بيا يې يو موټ ريګ را واخيست د کافرانو لوري ته يې وغورځوی الله ﷻ د دغه موټ ريګ څخه د ټولو کافرانو سترګو، خولو او پزو ته ريګ ورساوه چي دوی يې په ډېر بد حالت اخته کړل او په مټ يې کافرانو ته ډېره لويه ضربه ورکړه[1].

---

[1] فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ ٱلْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾ سورة الانفال الاية ۱۷

انظر : الهيثمي – مجمع الزوائد ۸۴/۶ قال و رواه الطبراني و رجاله رجال الصحيح.

وانظر : ابن هشام السيرة ۳۲۳/۱.

د احزاب د غزا وړاندوینه

څرنګه چي د احزاب غزا د مسلمانانو لپاره ډېره ستره وه د کافرانو دېرش زره کسیز ځواک د مسلمانانو د له منځه وړلو لپاره لیږلی شوی و. له همدې امله د مسلمانانو لپاره ستره ازمویښته وه او اسلامي حکومت یې محاصره کړی و. د دې ستړیا تر پیښېدو وړاندي رسول الله ﷺ پخپله نبوي توانایي سره د معجزې په بڼه و مسلمانانو ته د دې پیښې وړاندوینه کړې وه مسلمانانو چي د احزاب پېښه ولیده دستي د رسول الله ﷺ هغه وړاندوینه ور په زړه سوه او پخپلو کي یې سره وویل چي دا هغه پېښه ده کومه چي الله ﷻ او رسول الله ﷺ سره ژمنه کړې وه[1].

د احزاب په غزا کي د سېلۍ راتګ یوه معجزه وه

کله چي پر مسلمانانو باندي د کافرانو شا وخوا څلیرویشت ورځني محاصره بشپړه سوه رسول الله ﷺ د الله ﷻ څخه وغوښتل چي پر دوی باندي ماته راولي الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله کړه او په

---

(۱) وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُوا۟ هَـٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَـٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾ سورة الاحزاب ۲۲ آیت. وفي البحر عن ابن عباس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم لأصحابه: إن الأحزاب سائرون إليكم تسعاً أو عشراً أي في آخر تسع ليال أو عشر أي من وقت الأخبار أو من غرة الشهر فلما رأوهم قد اقبلوا للميعاد قالوا ذلك فمرادهم بذلك ما وعد بهذا الخبر. وتعقبه ابن حجر بأنه لم يوجد في كتب الحديث. الوسي — التفسير ج: ۱۶ ص: ۷۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیلۍ باندي يې د کافرانو ځواکونو ته ماته ورکړه، چي د لا سپيناوي لپاره يې د حذيفة بن يمان روايت رانقلوو چي فرمايي[1] :

د خندق په غزا کي د مکې کافران زموږ طرفته وه او د دوی سره د کافرانو نوري ډېري ډلي وې، چي پر موږ باندي راختلي وې او د حملې لپاره تيار وه او دلته په مدينه منوره کي د بني قريظوو يهوديان وه، چي هر وخت د دوی شخه دا وېره وه چي دوی مدينه منوره خالي وويني او زموږ اهل او عيال بيخي له منځه يوسي موږ د مدينې دباندي د جنګ په سلسله کي پراته وو منافقانو به د کور د يوازي والي او خالي والي په بهانه د نبي ﷺ شخه اجازه غوښته او بيرته به کورو ته راتلل نبي ﷺ به هر اجازه غوښتونکي ته اجازه ورکول په دغه بهير کې يوه شپه دومره سخته سيلۍ (باد، دوړي) راغله چي نه د دې شخه مخکي راغلې وه او نه وروسته، تياره دومره زياته وه چي د يو سړي ليدل خو څه کوې خپل لاس نه ليدل کېدی، باد دومره سخت و چې بوږ هاري يې د برق په څېر و منافقان خپلو کورو ته بېرته تلل. زموږ درې سوه کسيزه ډله په دغه ځای کي وه نبي ﷺ د هر يوه پوښتنه کوله او د هري خوا څېړنه يې کول په دغه لړ کي نبي عليه السلام زما خواته تېر شو زما سره نه د دښمن شخه د حفاظت وسله وه او نه د يخ د مخنيوي لپاره څه جامه وه، يو کوچنی پټو راسره و، چي ما پر ځان اچولی و، پر پوندو باندي پر مځکه پوري مښتي ناست وم، نبي عليه السلام پوښتنه وکړه چي څوک يې؟ ما ورته وويل : حذيفة يم، زه د يخ له امله ولاړېدای نه سم او د شرم له امله په مځکه پوري پيوست سوم، نبي عليه السلام

---

[1] ابن سعد – الطبقات ٢ / ٧٣، الطبري – التفسير ٢١/١٢٨، ابن حجر – فتح الباري ٧/٣٩٣.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته وويل : ولاړ سه ودرېږه د دښمنانو ټولګيو ته ولاړ سه او د هغوی حال راوړه چي څه کېږي؟ زه په دغه وخت کي د ېري او يخنۍ له امله تر ټولو په بد حالت کي وم خو د رسول الله ﷺ د امر منلو لپاره ولاړ سوم د ستي رو ان سوم کله چي زه روان سوم نو نبي ﷺ داسي دعا وکړه:

اللهم احفظه من يديه و من خلفه و عن يمينه وعن شماله ومن فوقه ومن تحته.

ژباړه : اې الله جل جلاله! د ده ساتنه د مخ د لوري او د شا د لوري څخه وکړې د راسته او چپه لوري څخه يې (ساتنه وکړې) د لوړي او لاندي خوا څخه يې (ساتنه وکړي). حذيفة رضي الله عنه وايي نبي عليه السلام چي دا دعا وکړه زما څخه ېره او يخني ېخي ولاړل او پر هر قدم ماته معلومېده چي ګويا زه په ګرمۍ کي را روان يم او زما د روانېدو په وخت کي نبي ﷺ دا هم راته وويل: چي په پټه خوله ولاړ سه هيڅ حرکت مه کوه محض وګوره چي څه کېږي؟ زه چي هلته ورسېدم نو ومي ليدل چي اور بلېږي خلګ ځانونه ورته تودوي يو سړی مي وليدی چې پر اور لاس تودوي بيايې پر تشي موږي هري خواته ناري دي چي ېرته ولاړ سئ (يعني درځئ کورو ته) هر سړي د خپل قوم و خلګو ته د ېرته تلو ناري وهلې د دوئ پر خيمو باندي د څلورو طرفونو څخه بادونو ډېري اورولې خيمې يې شکېدلې. آسونه او نور حيوانات يې هلاک کېدله. ابو سفيان چي د ټولو قومونو لکه سردار داسي جوړ سوی و پر اوريې ځان تودوی په زړه کي مي راغله چي له منځه يې يوسم دستي مي له ترکش څخه غشی راوکښی خو د نبي ﷺ ارشاد را په زړه سو، چي حرکت ونه کړې وګوره راسه ! ېرته مي غشی وترکش ته واچاوه دوی ته يو څه شک پيدا سو او وې ويل: په تاسو کي يو څوک جاسوس ستته

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر یو دي خپل ملګری تر لاس ونیسي ما هم ژر یو سړی تر لاس ونیوی او پوښتنه مي ځني وکړه چي ته څوک یې؟ هغه راته وویل: سبحان الله ته ما نه پېژنې؟ زه فلانکی یم زه د هغه ځای څخه بېرته را روان سوم کله چي نیمي لاري ته راورسېدم تقریباً شل سواره د شا له خوا راپسې راغله چي لنګوټې یې تړلي وې او راته وې ویل: چې ته خپل آقا ته وایه چي الله ﷻ د دښمنانو چاره وکړه ته بېغمه اوسه زه چي کله بېرته راورسېدم نبي ﷺ یو کوچنی پټو پر سر کړی و لمونځ یې کاوه د نبي ﷺ مبارک عادت دا و، چې کله به د وېري څه خبره پېښه سوه ده مبارک به د لمانځه و لوري ته توجه کول کله چي رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو، ما خپل د حال ټوله کیسه ورته واورول کومه چي مي لیدلې وه، نبي ﷺ چي د جاسوسی کیسه واورېدل نو غاښونه مبارک یې (د خندا څخه) وځلېدل، نبي ﷺ زه د خپلو پښو مبارکو سره پرې ایستلم او د خپل پټو یوه برخه یې پر ما واچول ما خپله سینه د رسول الله ﷺ د تلو مبارکو سره ومښلول[1].

---

[1] مسلم – الصحیح ۱۴۱۴/۳، (حدیث ۱۷۸۸) ابن هشام – السیرة ۲۳۰/۲، الحاکم – المستدرک ۳۱/۳، الهیثمي – کشف لاستار ۳۳۵/۲، مجمع الزوائد ۱۳۶/۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حنين په غزا کي د معجزې په مټ

ماته په بریالیتوب واوښته

کله چي مکه مکرمه فتحه سوه د حنين غزا رامنځته سوه په دې غزا کي په لومړیو شېبو کي مسلمانانو ماته وخوړه خو د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي د الله ﷺ له لوري مرسته راغله او ځرګند بریالیتوب تر ګوتو سو چي شالید يې په لاندي ټکو کي خلاصه کېدای سي:

د حنين په غزا د مخالف لوري مشرتابه مخکي خپلو پوځیانو ته ويلي وه، چي هر کله مسلمانان رانژدې سول يو دم به د غشو باران پرې کوئ بیا به یو دم په ټولیزه توګه حمله پرې کوئ د مخالف لوري پوځیان پټ په درو کي ناست وو اسلامي ځواکونو ته د دوی موقعیت نه معلومېده کله چي اسلامي پوځ په دره ورکښېوتی ناڅاپه هغو د غشو باران پر جوړ کړ. بیا يې په ټولیزه توګه حمله پر وکړه پر مسلمانانو باندي يې دومره فشار راوستی چي وشاتګ ته يې اړ کړل په پایله کي اسلامي پوځ يوې او بلي خوا ته وشيندل سو. ځينو په تېښته پيل وکړ او رسول الله ﷺ يې يوازي پرېښودی د رسول الله ﷺ سره يوازي دوولس تنه اصحابان پاته سول [1].

---

[1] لَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾ سورة توبه الاية ٢٥ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه وخت کي نبي ﷺ خپله نبوي مېړانه ښکاره کړه پر مخ ولاړی او سخت جنګ يې پيل کړ، بيا يې خپل اکا عباس ﷺ ته چي ډير لوی بږغ يې و امر وکړ، چي مسلمانانو ته اواز وکړي تر څو سره يو ځای سي د عباس ﷺ د اواز سره ټول مسلمانان بيرته رايو ځای سول پر کافرانو باندي يې حملې پيل کړې[۱].

رسول الله ﷺ په دغه وخت کي يو موټ خاوري واخيستې د دښمن لوري ته يې وشيندلې د دغه خاورو څخه الله ﷻ د هر کافر سترګو ته يوه برخه ورسوله چي په ډير بد حالت يې اخته کړل او په ډېر لنډ وخت کي يې ماته وخوړه مسلمانانو يو بی ساری بريا ليتوب تر ګوتو کړ، آن تر دې چي په لسهاوو زره اوښان، سلاوي، خوراکي توکي او اسيران يې ونيول، دښمن په ټيټو سترګو د معجزوي توان په وړاندي مقاومت له لاسه ورکړ او په ډېره چابکی د طائف پر لوري وخوځېدی[۲].

---

[۱] ابن کثير – البداية والنهاية ج : ۴ ص : ۳۳۰ ، الواقدي – مغازي ج : ۳ ص : ۸۹۳ ، ابن هشام – السيرة ج : ۲ ص: ۴۴۲، احمد – المسند ج: ص : ۳۷۶، البخاري – الصحيح ج: ۵ ص: ۳۵ حديث: ۴۳۱۷. مسلم – الصحيح، ج : ۳ ص : ۱۴۰۰، حديث : ۱۷۷۶، الهيثمي – مجمع الزوائد، ج : ٦ ص : ۱۸۲.

[۲] مسلم – الصحيح، ج : ۳ ص : ۱۳۹۸. ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودٗا لَّمۡ تَرَوۡهَا وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٢٧﴾ سورة توبة، ۲٦ – ۲۷ آيتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ د وژني

په شوم هدف پوهای

ځرنګه چي اسلامي حکومت د بنو نضير قوم سره د اوربند تړون کړی و په دې تړون کي د يو بل سره د مرستي يادونه هم سوې وه له همدې امله رسول الله ﷺ د يو څو ملګرو سره بن نضير قوم ته ورغلی تر څو دوی د عمير رضي الله عنه په ديت کي همکاري ورسره وکړي، چي په خطا سره يې د بنو کلاب دوه کسان وژلي وه، کله چي يې دوی ته بيان وکړ دوی ورته وويل: صحيح ده تاسو دلې کښينئ موږ هم داسي کوو کله چي دوی ولاړل رسول الله ﷺ يوه دېوال ته څنګ وهلی و. دوی پخپلو کي مشوره سره وکړه چي راسئ محمد ﷺ ووژنو د مرګ پلان يې داسي جوړ کړ، چي د ژرندي پل به يو څوک اخلي او د محمد ﷺ پر سر باندي به يې ايله کوي تر څو هغه په ووژل سي. د دغه کار لپاره يو بدبخته عمر بن جحاش تيار سو که څه هم سلام بن مشکم د دې کار مخالفت وکړ، خو چا يې پر خبره غوږ نه ونيوه د بل لوري څخه الله جل جلاله خپل نازولي ته د جبرائيل عليه السلام په واسطه خبر ورکړ، چي يهوديان داسي پلان لري. رسول الله ﷺ په تيزۍ سره د مدينې پر لوري روان سو. وروسته بيا اصحابان مبارکان ورسره يو ځای سول اصحابانو ورته وويل، چي يا رسول الله ﷺ! تاسو را وپاڅېدلاست موږ هيڅ پوه نه سوو؟ رسول الله ﷺ د يهوديانو د شوم پلان په اړه معلومات ورکړل. همدا د نبي ﷺ معجزه وه، چي بشري توان پر داسي پېښو د پوهاوي توان نه لري[1].

---

[1] ابن اسحاق – السيرة ٣/ ١٩١

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معراج پېښه نبوي معجزه وه

نړیوال ساینس پوهان په دې اند دي چي لوړ هیڅ آسمان نسته بلکي پورته یوه نه پایېدونکې فضا ده. د دوی دغه درواغجنه وینا یوازي د دې خبري پر بنسټ ده چي د دوی کوچني فکرونه د دې جوګه نه دي چي د یوه لوی واکمن پر بې ساري واکمني دي په پوره ډول پوهای راولي یا په بل عبارت چي په ساده بڼه یې تعبیر کړو دوی تر اوسه پدې نه دي توانېدلي چي داسمان د لوړوالي معیار ځانته معلوم کړي هر څومره هلي ځلي چي یې کړي دي یوازي د ناتوانی پر لاره تللي دي نو ځکه دوی وایي چي آسمان نسته. حقیقت دا دئ چي الله ﷺ اووه آسمانونه، عرش – کرسي او اووه ځمکي پیدا کړي دي خو انساني فکر د دې توانایي نه لري چي د دې ټولو شیانو پېژندنه دي وکړي. په هر صورت څوک چي په دې وتوانېږي چي د اوو آسمانونو سفر وکړي ښکاره خبره ده، چي معجزه ورته ویل کېدای سي ځکه دا کار تر بشري توان وتلی کار دئ. دغه معجزه د رسول اکرم ﷺ څخه څرګنده سوې ده، چي تفصیل یې په لاندي ډول دئ:

کله چي رسو ل الله ﷺ ته یو په بل پسې ستونزي راغلې اخر د طائف د خلکو څخه هم ناهیلی سو، دا په حقیقت کي د غمونو یو سېلاب و، خو بیا هم د بشریت ویاړمن انسان د دې ټولو ستونزو سره مقاومت کاوه په هر صورت !الله ﷻ د حضرت محمد ﷺ د ډاډ په موخه ده مبارک ته د معراج ویاړ ور په برخه کړ، که څه هم د معراج د پیښي په نېټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي د تاریخ پوهانو تر منځ اختلاف ستههغه په دې ډول چي امام طبري رحمة الله علیه فرمایي: دمعراج قصه د نبوت په لومړی کال پېښه سوېده.

امام نووي او امام قرطبي (رحمة الله علیهما) فرمایي: د معراج قصه د نبوت په پنځم کال کي پېښه سوېده. ځینو علماوو یې نوري نېټې هم ښودلي دي[1].

خو که چیر ی د ټولو علماوو دلایل وڅېړل سي دا جوتوي چي د معراج پېښه د پیغمبری په لسم کال رامنځته سوېده او دا خبره یقیني ده، چي د معراج په پېښه کي هیڅ شک نسته او د ټولو علماوو پرې اتفاق دئ په تېرو څوارلسو پېړیو کي هیڅا داسي نظر نه دئ ورکړی، چي د معراج له پېښي څخه د انکار محض اشاره پکښې وي[2].

ابن قیم لیکي: رسول الله ﷺ د روح او جسد دواړو سره په ویښه د یو براق په مټ د جبرائیل علیه السلام په ملتیا د بیت الحرام څخه و بیت المقدس ته ورسېدی، رسول الله ﷺ په بیت المقدس کي کښته سو دوه رکعته لمونځ یې وکړ، خپل براق یې د مسجد د دراوزې سره وتړی. بیا رسول الله ﷺ لومړي اسمان ته ولاړی د اسمان د دروازې د خلاصولو لپاره جبرائیل علیه السلام ملایکو ته وویل: چي محمد ﷺ راسره دئ دروازه ورته خلاصه سوه. رسول الله ﷺ آدم علیه السلام ولیدی سلام یې ورته ووایه، آدم علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته ووایه او د رسول الله ﷺ د نبوت اقرار یې وکړ. الله جل جلاله و رسول الله ﷺ ته د آدم علیه السلام راسته لوري ته نېکمرغه انسانان وښودل او چپه لوري ته یې

[1] زاد المیعاد ۲–۴۹.

[2] البیهقي – دلائل النبوة ۳۵۴/۲، الذهبي – تاریخ الاسلام ۱۴۱/۱، ابن کثیر – البدایة والنهایة ۱۰۷/۳ ، وانظر : البخاري – الصحیح (فتح الباري) ۳ /۴۹۲، ۱۹۶/۷، مسلم – الصحیح ۱۴۸/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخته انسانان وښودل. بیا رسول الله ﷺ دوهم اسمان ته ولاړی دروازه ورته خلاصه سوه، په دوهم اسمان کي یې یحیی علیه السلام او عیسی علیه السلام ولیدل سلام یې ورته وو وایه هغوی جواب ورکړ، مبارکي یې ورته وویل او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ دریم اسمان ته ولاړی هلته یې یوسف علیه السلام ولیدی، سلام یې ورته وو وایه هغه جواب ورکړ، مبارکي یې ورکړه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ څلورم اسمان ته وختی هلته یې ادریس علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو وایه، هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو وایه او د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ پنځم اسمان ته وختی هلته یې هارون علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو وایه هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو وایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ شپږم اسمان ته وختی هلته یې موسی علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو وایه موسی علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو وایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. کله چي رسول الله ﷺ د موسي علیه السلام څخه روانېدی موسي علیه السلام وژړل، رسول الله ﷺ پوښتنه څني وکړه، چي ولي دي وژړل؟ موسي علیه السلام ورته وویل: پر دې مي وژړل، چي یو ځوان چي تر ما وروسته پیغمبر سوی دئ او امتیان به یې زما تر امتیانو ډېر و جنت ته ولاړ سي. بیا رسول الله ﷺ اووم اسمان ته وختی په اووم اسمان کي یې ابراهیم ﷺ ولیدی سلام یې ورته وو وایه، ابراهیم علیه السلام جواب ورکړ، مبارکي یې ورته وویله او د ده مبارک په نبوت یې اقرار وکړ. تر دې وروسته رسول الله ﷺ سدرة المنتهی ته بوتلل سو، بیا رسول الله ﷺ ته بیت المعمور ښکاره سو وروسته د الله جل جلاله دربار ته ورسول سو، الله جل جلاله ته دومره نژدې سو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې لیندۍ چي سره نژدې وي او یا تر دغه هم لږ فاصله وه، بیا الله ﷻ چي څه وحي رسول الله ﷺ ته کولي هغه وحي یې ورته وکړې، پنځوس لمونځونه یې پر فرض کړل، وروسته رسول الله ﷺ بېرته راوګرځیدی کله چي تر موسی ؑ تېریدی موسی ؑ پوښتنه ځني وکړه، چي الله ﷻ څه امر درته وکړ؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمایل چي الله ﷻ پنځوس لمونځونه راباندي فرض کړل، موسی ؑ ورته وویل:

چي بېرته ولاړ سه د الله ﷻ څخه د دغه لمونځونو د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لري. رسول الله ﷺ و جبرائیل ؑ ته وکتل، جبرائیل ؑ اشاره ورته وکړه یعنی دا چي که ته غواړې کېدلای سي. رسول الله ﷺ بېرته د خپل بادار و دربار ته ورسول سو او خواست یې ورته وکړ. د بخاري په یوه روایت چي الله ﷻ لس لمونځونه ورکم کړل. رسول الله ﷺ چي بیرته راوګرځیدی موسی ؑ یې خبر کړ. موسی ؑ بیا مشوره ورکړه، چي د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لری. بیا رسول الله ﷺ ولاړی. لنډه دا چي آخر پنځه لمونځونه پاته سول بیا هم موسی ؑ ورته وویل، چي د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه خو رسول الله ﷺ ورته وویل، چي د الله ﷻ څخه شرمېږم. زه د دغه لمونځونو په کولو کي الله ﷻ ته تسلیم یم او سر ورته کښېته کوم. رسول الله ﷺ چي څه لیري سو یو آواز پدې ډول وسو: ماخپله فریضه نافذه کړه او پر خپلو بندګانو مي د لمونځو کموالی وکړ[1].

---

[1] زاد المیعاد ۲–۴۸، ۴۷، بخاري جلد – ۱، صفحه (۴۵۵، ۴۵٦، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۸۱، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰) و مسلم جلد – ۱، صفحه ۹۱ – ۹٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ډول رسول الله ﷺ په دغه شپه نوري حیرانونکي پېښې ولیدې د بیلګې په ډول رسول الله ﷺ هغه کسان ولیدل چې په دنیا کې د یتیمانو مالونه په ظلم سره خوري شونډان یې د اوښانو په څیر وو د اور سکروټې یې په خوله چیخلې او تر دبره (د مردارۍ وتلو) تر ځای وتلې. رسول الله ﷺ سود خوړونکي ولیدل چې نسونه یې دومره لوی وو لکه خوني. رسول الله ﷺ هغه ښځې ولیدې چې مړونه لري او زنا کوي په سینو یې لوي لوي کاږه اغزي چیخل سوي وو او د اسمان او مځکې تر منځ ځړېدلې[1].

---

[1] البيهقي – دلائل النبوة ۳۵۴/۲، الذهبي – تاريخ الاسلام ۱۴۱/۱، ابن كثير – البداية والنهاية ۱۰۷/۳، وانظر : البخاري – الصحيح (فتح الباري) ۴۹۲/۳، ۱۹٦/۷، مسلم – الصحيح ۱۴۸/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ

د ځيګر مبارک عمليات (اپريشن)

رسول الله ﷺ تل د الله جل جلاله له خوا په معنوي صفتونو نازول سوی دئ، چي يوه بېلګه يې د کوچنيوالي له هغه عمليات څخه عبارت ده، چي ده مبارک د ماشومانو سره لوبي کولې يو څوک راغلی او دی مبارک يې تر لاس ونيوی سينه يې وڅيري کړه يوْ جامد شی يې څني جلا کړ، بيا يې د ده زړه د سرو زرو په پياله کي د زمزم په اوبو پرېولی بېرته يې سينه ورو ګنډله. د دې پېښي په ليدلو سره نور کوچنيان په چابکی سره و حليمې ته ورغلل او ورته وې ويل: چي محمد ﷺ يو چا وواژه. حليمه چي راغله که يې وکتل د ده مبارک په رنګ کي تغير له ورايه معلومېده مړ نه و، بلکي دا د ده يوه معجزه وه[1].

---

[1] ابن هشام – السيرة ۱/۱٦٤.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حديبې په تړون کي

د رسول الله ﷺ معجزه

د حديبې د سولي پر مهال اصحاب کرام د اوبو د کموالي سره مخ سول دوی رسول الله ﷺ ته شکايت وکړ. د رسول الله ﷺ و مختهٔ يو لوښي پروت و، ده مبارک په هغه لوښي اودس تازه کړ، بيا يې لاس مبارک پر هغه لوښي باندي کښېښود، د ده مبارک تر ګوتو د چينې په څېر اوبه راووتې ټولو اصحابو ﷺ اودسونه پر تازه کړل اوټوله اوبه سول[1].

دونو اطاعت

يوه ورځ رسول الله ﷺ د حاجت پوره کولو لپاره ولاړی په دغه ځاي کي د ستر شی نه و، د يوې شېلې پر غاړه باندي دوې درختي جلا جلا ولاړي وي، رسول الله ﷺ ورغلی يوه درخته يې تر ښاخونو ونيوله او ورته وي ويل: اې درختي ! د الله ﷻ په حکم زما اطاعت وکړه. هغه درخته ورسره را روانه سوه داسي يې اطاعت کاوه لکه اوښ چي تر مهار ونيسي. بيا رسول الله ﷺ هغه بله درخته تر ښاخونو ونيوله او په ورته ډول يې ورته وفرمايل. هغه درخته هم راغله رسول

---

[1] رواه البخاري في الجامع الصحيح رقم ۱۳۵۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته يې ستره جوړه کړه. کله چې رسول الله ﷺ حاجت پوره کړ، درختي بېرته خپلو ځايونو ته ولاړې[1].

د غرونو سلام

حضرت علي رضي الله عنه فرمايي: زه يوه ورځ د رسول الله ﷺ سره و صحرا ته ووتم د رسول الله ﷺ ومخته چې به کوم غر يا درخته راتله هغه به داسي ورته ويل:

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَارَسُوْلَ اللهِ[2].

ژباړه: پر تا دي سلام وي اې د الله جل جلاله رسوله!

د لږو خرماوو ډېروالی

د خندق په غزا کي مسلمانان د ډول ډول ستونز سره لاس او ګريوان وو يوه ستونزه داوه، چې مسلمانانو هيڅ اقتصادي پياوړتيا نه درلوده د خندق په غزا کي ډېر مسلمانان وږي وو په هر صورت په يوه روايت کي راځي چې د بشير بن سعد لور ته خپلي مور يو څه خرماوي ورکړي تر څو خپل پلار او ماما ته يې يوسي او هغه يې وخوري. دغه نجلۍ چې خرماوي راواخيستې، د رسول الله ﷺ و مخ مبارک ته تېرېدله. رسول الله ﷺ ترې وپوښتل چې څه دي راخيستي دي؟ دې

---

[1] مسلم. رقم (۳۰۱۲) عن جابر رضي الله عنه.

[2] رواه الترمذي عن علي رضي الله عنه. رقم: (۳۶۳۵) والترغيب والترهيب (۲-۲۲۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وویل : یا رسول الله ﷺ! دغه خرماوي خپل پلار او ماما ته وړم چي وې خوري. ده مبارک ورته وویل : دلته یې راوړه! کله چي دې خرماوي وروړې رسول الله ﷺ پر یوه پټو باندي واچولې بیا یې یو کس ته وویل: چي په لوړ اواز ږغ وکړه تر څو د خندق ټول کارکوونکي راسي او د دې خرماوو څخه خوراک وکړي. هغه کس همداسي وکړه ږغ یې وکړ، ټول خلک راغلل او د دې خرماوو څخه یې خوراک وکړ. ټوله ما[illegible]سول[1].

دا هم یوه نبوي معجزه وه، چي انساني فکر په ښکاره ډېر لیري تري پاتېږي کوم څوک چي په زړه کي د نفاق اور لري هغه ته بیخي دروا غ ښکارېږي.

---

[1] قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ : ... قَالَتْ دَعَتْنِي أُمِّي عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ ، فَأَعْطَتْنِي حَفْنَةً مِنْ تَمْرٍ فِي ثَوْبِي ، ثُمَّ قَالَتْ أَيْ بُنَيَّةُ . اذْهَبِي إِلَى أَبِيكِ وَخَالِكِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ بِغَدَائِهِمَا ، ... ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ عِنْدَهُ اُصْرُخْ فِي أَهْلِ الْخَنْدَقِ : أَنْ هَلُمَّ إِلَى الْغَدَاءِ . فَاجْتَمَعَ أَهْلُ الْخَنْدَقِ عَلَيْهِ فَجَعَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْهُ .. . ابن هشام — السيرة ۲۱۶/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څو تنو په غذا

په سوونو خلک ماړه سول

د خندق په غزا کي بله معجزه دا وه، چي رسول الله ﷺ په لږ خوراکي توکو سره ډېر اصحابان مبارکان ماړه کړل. هغه په دې ډول چي حضرت جابر رضي الله عنه چي کله د رسول الله ﷺ لوږه ولیده، نو په کور کي یې یو سپرلی درلودی هغه یې حلال کړ او یوه کاسه اوربشي یې درلودې چي شا وخوا دوه نیم کیلو ګرامه کېدې دا یې اوړه کړې کله چي غوښي او ډوډۍ پاخه سوه نو جابر رضي الله عنه په پټه رسول الله ﷺ ته وویل: یا رسول الله ﷺ! ته او ستا خاص ملګري زما میلمانه یاست. رسول الله ﷺ په دې خبره خوشاله سو. د خندق ټولو کارکوونکو ته یې خبر ورکړ، چي د جابر رضي الله عنه میلمانه یاست که څه هم جابر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په دې خبري سره چي د خندق ټول اصحابان یې راوغوښتل یو څه په تشویش کي سو، خو د رسول الله ﷺ امر و څه یې نه سوای ویلای. اصحابان مبارکان چي د جابر رضي الله عنه کور ته راغلل رسول الله ﷺ پخپل مبارک لاس و ټولو ته ډوډۍ ورکړه، ټول ماړه سول مګر دومره غوښي او ډوډۍ پاته سوه لکه لومړۍ چي وه یعني داسي سوه لکه بیخي چي چا خوراک نه وي تړې کړی بلکي د رسول الله ﷺ معجزه وه چي ټول ماړه سول، خو د جابر رضي الله عنه هیڅ تاوان نه وسو[1].

---

[1] البخاري – الصحیح ۴۶/۵، مسلم – الصحیح ۱۶۱۰/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې په مټ

د امپراتوریو د نسکورېدا خبر

د خندق په غزا کي بله معجزه داوه، چي اصحابانو مبارکانو خندق کښنی ناڅاپه یوه داسي ډبره پیدا سوه، چي اصحابانو نه سوای ماتولای نو رسول الله ﷺ ته یې د دغه ډبري په اړه شکایت وکړ. رسول الله ﷺ په خپله ورکښته سو هغه ډبره یې درې ځله ووهله لومړی ځل چي یې ووهله الله اکبر یې ووایه او بیا یې وویل: ما ته د شام کیلیاني راکړل سوې. بیا یې دوهم واری پر وکړ، بیا یې الله اکبر ووایه بیا یې وویل: ما ته فارس راکړه سو. بیا یې دریم واری پر وکړ، بیا یې وویل: ما ته یمن راکړه سو[1].

د رسول الله ﷺ د دغه وړاندویني سره سم همداسي وسوه په ډېر لنډ وخت مسلمانانو دغه سیمي فتحه کړې.

له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام آواز

ډبري د جماداتو یوه برخه ده، طبعاً د نطق توانایي نه لري مګر د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي ډبرو ورته د سلام ږغونه کول څکه په یوه روایت کي راځي چي رسول الله ﷺ وفرمایل: زه د مکې هغه ډبري

---

[1] احمد – المسند ۳۰۳/۴، الهیثمي – مجمع الزوائد ۱۳۱/۶، ابن حجر – فتح الباري ۳۹۷/۷، الطبراني –المعجم الکبیر ۳۷۶/۱۱.

اوس هم پېژنم، چي تر نبوت وړاندي يې ما ته سلامونه ويل. په يوه بل روايت کي راغلي دي چي رسول الله ﷺ وفرمايل: زه اوس هم هغه ډبري پېژنم چي د بعثت پر مهال يې ما ته سلامونه ويل[1].

د خرما د وچي ونې ژړا

په پيل کي په نبوي مسجد کوم دريځ (ممبر) نه و، رسول الله ﷺ چي به کله خطبه ويله نو و هغه ستون ته به يې شا ولګوله کومه، چي د خرما له وچي تنې څخه وه. د وخت په تېرېدو سره اصحابانو وپتېيل چي ممبر جوړ کړي، داسي يې هم وکړه کله چي ممبر جوړ سو رسول الله ﷺ پر نوي ممبر باندي مسلمانانو ته خطبه واورول. هغه ستون د کوچنيانو يا اوښانو د ځګېروي په څېر ږغ کاوه او د رسول الله ﷺ په بېلتون باندي يې ژړا کوله. بيا رسول الله ﷺ راغلی پر هغه ونه باندي يې د ډاډ په موخه خپل لاس مبارک تېر کړ او د هغې تنې ږغ ودرېدی[1].

---

[1] ٢٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ أَخبَرَنَا يَحيَى بْنُ أَبِى بُكَيْرٍ الْعَبْدِىُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ طَهْمَانَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– : «إِنِّى لأَعْرِفُ حَجَراً بِمَكَّةَ كَانَ يُسَلِّمُ عَلَىَّ قَبْلَ أَنْ أُبْعَثَ، إِنِّى لأَعْرِفُهُ الآنَ». دارمي ١/٢٣، مسند احمد ٥/٨٩.

[1] ٣٣١٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ ...كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخطُبُ إِلَى جِذْعٍ فَلَمَّا اتَّخَذَ الْمِنبَرَ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجِذْعُ فَأَتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ . بخاري – الصحيح ١١ \ ٤١٩ باب علامات النبوة .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نبوي دریځ ښورېدل

عبدالله بن عمر (رضی الله عنهما) رضي الله عنهما فرمايي: يوه ورځ رسول الله صلی الله علیه وسلم په اغېزلرونکي بڼې غږ پر نبوي دريځ باندي د الله جل جلاله لويي بيانوله خلک د دې وينا څخه زيات اغېزمن وو آن تردې چي رسول الله صلی الله علیه وسلم خپله هم د الله جل جلاله د لويي تر اغېز لاندي راغلی و ماچي وکتل رسول الله صلی الله علیه وسلم چپه او راسته لوري ته ښورېدی لاندي چي مي وکتل نبوي دريځ دومره په زوره - زوره ښورېدی، چي زه پردې وو پرېدم چي رسول الله صلی الله علیه وسلم به د دريځ څخه لاندي را ولوېږي[1].

ورسول الله صلی الله علیه وسلم ته د اوښ سجده

انس بن مالک رضي الله عنه فرمايي:

د انصارو يوې کورنۍ اوښ درلودی د دې لپاره چي ورځنۍ ستونزي په حل کړي. په ناڅاپي ډول اوښ د دوی څخه سرغړونه پيل کړه، بار وړلو ته يې اوږه نه ورکوله آن تر دې چي د دوی سره يې جنګ کاوه. څښتنان يې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته راغلل د اوښ په اړه يې شکايت وکړ. رسول الله صلی الله علیه وسلم د ملګرو سره يو ځای د اوښ پر خوا ورغلی، اوښ

---

(۱) ۵۳۵۱ - حَدَّثَنَا بَهْزٌ .. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ {وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ} قَالَ يَقُولُ اللَّهُ أَنَا .. رَجَفَ بِهِ الْمِنْبَرُ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيَخِرُّ بِهِ. مسند احمد ۳۳۸/۱۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه دېواله شا ته و رسول الله ﷺ د اوښ پر لوري ور روان سو اصحابانو ورته وویل: یا رسول الله ﷺ! دغه اوښ د سپي په څېر حملې کوي هسې نه چې کوم تاوان در ورسوي؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: کومه پروا نه لري. کله چې رسول الله ﷺ ورنژدې سو اوښ ورته راغلی سجده یې ورته وکړه. رسول الله ﷺ پر تندي لاس ور تېر کړ، اوښ عاجزي اختیار کړه، تر داسي بریده چې کار کولو ته یې اوږه کښېښوده بیا یې سرغړونه نه ده کړې. اصحابو چې د اوښ دغه کړنه ولیده رسول الله ﷺ ته یې وویل: یا رسول الله ﷺ! اوښ تا ته سجده وکړه. موږ خو یې باید بېخي درته وکړو؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: د الله ﷻ پرته بل چا ته سجده نه ده روا، که چیري د الله ﷻ پرته بل چا ته سجده روا وای نو ما به ښځو ته امر کړی وای څو خپلو مړونو ته د حق د ډېروالي له امله سجده وکړي[1].

کله انسان د دې جوګه دئ چې په ورته ډول کار وکړي او یو بې نطقه حیوان دي ورته سر ټیټ کړي. همدا ډول یوه بله پېښه هم رامنځته سوې ده ځکه عبدالله بن جعفر رضي الله عنهما فرمایي: یوه ورځ زه د رسول الله ﷺ سره ملګری وم د انصار یو باغ ته ورغلو. که مو کتل یو اوښ رسول الله ﷺ ته راغلی ځېګروی یې و، تر سترګو یې اوښکي تویېدې. رسول الله ﷺ پر سر لاس ور تېر کړ، بیا یې وپوښتل چې د دې اوښ څښتن څوک دئ؟ یو ځوان انصاري راغلی وې ویل: چې دا اوښ زما دئ. رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: ته د الله ﷻ څخه نه وېرېږې،

---

(۱) رواه الامام احمد في مسنده (۳/۱۵۸، ۱۵۹) قال ابن کثیر: و هذا اسناد جید و قد روي النسائي بعضه. انظر: البدایة والنهایة (۶/۱۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته د دې اوښ مالک کړی يې حال داچې دغه اوښ ما ته ستا ښخه شکايت وکړ، چې غذايي پالنه يې په صحيح ډول نه کوې[۱].

---

[۱] رواه ابو داود برقم (۲۵۴۹) و رواه الامام احمد في المسند (۲۰۴/۱، ۲۹۵) والحاكم في المستدرک (۹۹/۲، ۱۰۰) وقال : هذا حديث صحيح الاسناد و لم يخرجاه و وافقه الذهبي. والحديث اصله في مسلم بالاسناد نفسه دون قصة الجمل برقم (۳۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الهي ساتنه

ځرنګه چې د رسول الله ﷺ سره ټولو کافرانو د وس تر بریده دښمني کوله او څومره چې يې توان رسېدی، د رسول الله ﷺ د له منځه وړلو لپاره يې هځې کولې په پیل کې رسول الله ﷺ ځيني خلک په دې ګومارلي وو، چې د شپې پیره وکړي کله چې الله ﷻ رسول الله ﷺ ته د ده د ساتنې په اړه آیات نازل کړ، رسول الله ﷺ و اصحابو ته امر وکړ چې نوره پیره مه کوئ، الله ﷻ زما د ساتنې ژمنه وکړه[1].

د دغه آیات تر نازلېدو وروسته رسول الله ﷺ د ټولې نړۍ د دښمنۍ سره هیڅ محافظ (چوکیدار) نه دروی د کافرانو د هر څومره هڅو سره بیا هم هیڅ په دې ونه توانېدل چې رسول الله ﷺ ته کوم تاوان ورسوي سره د دې چې رسول الله ﷺ هیڅ محافظ هم د ځان لپاره نه و استخدام کړی. د لا سپیناوي په موخه يې دوې نورې بېلګې هم رانقلوو[2]:

لومړۍ دا چې ابوهريره رضي الله عنه فرمايي: يوه ورځ ابوجهل و خلکو ته وويل: محمد ﷺ ستاسو په مخ کې سجده کوي؟ خلګو ورته وويل: هو، ابوجهل وويل: په لات او منات بتانو دې مې قسم وي که مې محمد ﷺ پر سجده کولو باندې ولیدی زه به يې سر ووهم. يوه ورځ رسول الله ﷺ پر لمانځه باندې ولاړ و، ابوجهل خبر سو. په ډېره

---

[1] انظر : الاية ٦٧، سورة مائدة.

[2] رواه الترمذي برقم (٣٠٤٦)، والحاكم في المستدرک : (٢/٣١٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

چابکی سره د توري سره يو ځای محمد ﷺ ته ورغلی کله چي ورنژدې سو بې هوښه پر مځکه ولوېدی. تر څه وخت وروسته پر هوښ سو، خلګو ورته وويل: څه درته پېښه سوه؟ ده په جواب کي ورته وويل: زه چي محمد ﷺ ته نژدې سوم په ناڅاپي ډول زما او د ده تر منځ د اور لوی خندق پيدا سو، زه يې سخت ووېرولم تر داسي بريده چي د ډېره وهمه بې هوښه سوم[1].

دوهمه دا چي رسول الله ﷺ د يوې غزا څخه د راتګ پر مهال تر يوې وني لاندي بيده وو، توره يې په درخته ځړولې وه ناڅاپه يو اعرابي (صحرايي) راغلی. د رسول الله ﷺ توره يې را واخيسته پر رسول الله ﷺ باندي يې پورته کړه. رسول الله ﷺ په دغه وخت کي راويدار سو اعرابي ورته وويل: څوک به دي اوس راځخه خلاص کړي؟ رسول الله ﷺ په ځواب کي ورته وويل: الله ﷻ به مي درځخه خلاص کړي. په دغه وخت کي د اعرابي د لاسه توره ولوېده. بيا رسول الله ﷺ توره را واخيستله پر اعرابي يې پورته کړه او ورته وې ويل چي اوس به دي څوک راځخه خلاص کړي؟ اعرابي په جواب کي وويل : ته ډېر ښه نيوونکی يې پر ما احسان وکړه رسول الله ﷺ ورته وفرمايل : ته پر دې شاهدي ورکوې، چي د الله ﷻ پرته بل د عبادت لايق نسته او زه د الله ﷻ پيغمبر يم؟ هغه په جواب کي ورته وويل: زه ستا سره وعده کوم، چي هيڅکله به ستا سره جنګ نه کوم او نه به د هغه کسانو سره مرسته کوم چي ستا سره جنګ کوي. اعرابي چي کله دغه خبره وکړه رسول الله ﷺ پرېښودی اعرابي پر خپله لاره باندي ولاړی، کله چي

---

[1] رواه البخاري مختصرا – انظر الفتح ۴۹۵۸/۸، و رواه مسلم واللفظ له برقم (۲۷۹۷).

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل قوم ته ورسېدی نو خپل قوم ته يې وويل: زه تاسو ته تر ټولو د ښه انسان څخه راغلی يم[۱].

---

(۱) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ هَمَّ قَوۡمٌ أَن يَبۡسُطُوٓاْ إِلَيۡكُمۡ أَيۡدِيَهُمۡ فَكَفَّ أَيۡدِيَهُمۡ عَنكُمۡۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ۝١١﴾ سورة المائده – ۱۱آيت.

وانظر ابن كثير – التفسير ۳/۵۸ – ۵۹، من رواية عبدالرزاق بسنده عن طريق معمر الي جابر، والطبري – التفسير ۱۰/۱۰۶، ابن هشام – السيرة ۳/۲۸۷ – ۲۸۸، باسناد متصل، وانظر ابن حجر – فتح الباري ۷/۴۱۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ وړاندوینې

د دې ویاړمن امت خواخوږي پیغمبر ﷺ د خپلې لوروني له مخې خپل امت ته په معجزانه ډول ټولې هغه پېښې بیان کړې دي کومې چې دا امت ورسره لاس او ګرېوان کېږي ځکه حذیفة بن یمان رضي الله عنه فرمایي:

رسول الله ﷺ د سهار لمونځ ادا کړ، منبر ته وختی او خطبه یې موږ ته وړاندې کړه تر داسې بریده چې د ماپښین د لمانځه وخت راغلی د ماپښین د لمانځه د ادایني لپاره راکښته سو. د ماپښین لمونځ یې ادا کړ بیا منبر ته پورته سو، خطبه یې بیا پیل کړه تر داسې اندازې چې د مازیګر وخت راغلی، بیا رسول الله ﷺ راکښته سو او د مازیګر لمونځ یې ادا کړ، بیا منبر ته وختی خطبه یې پیل کړه آن تر دې چې لمر ولوېدی. په دغه خطبو کې یې موږ ته ټولې هغه پېښې بیان کړې کومې چې پخوا تېرې سوي وې همدا ډول یې هغه څه راته وښودل کوم چې په راتلونکې زمانه کې پېښېدونکې دي دغه ټولې پېښې موږ زده کړې او یاد مو کړې[1].

رسول الله ﷺ د راتلونکو پېښو په اړه ډېرې ویناوې کړې دي دې خو د نمونې په ډول ځینې رانقلوو:

---

[1] رواه البخاري – انظر الفتح ۱۱۵۵/۲ رواه مسلم برقم: ۲۸۹۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جګړې په اړه پیشګویي

حضرت ام حرام رضي الله عنها د انس رضي الله عنه خاله وه، نبي صلی الله علیه وسلم به د هغې کور ته زیات تشریف وړی او کله کله به یې د غرمي آرام هم د دې په کور کي کاوه. یوه ورځ نبي علیه السلام د دې په کور کي آرام کاوه په مسکا راپورته سو، ام حرام رضي الله عنها پوښتنه ځني وکړه، چي زما مور او پلار دي تر تا قربان سي پر څه شي مسکی سوې؟ ده مبارک وفرمایل: زما د امت څه خلک ما ته وښودل سول، چي د دریاب پر څنډه د جنګ په اراده داسي پر آسانو سپاره دي لکه پاچهان چي پر تختونو ناست وي. ام حرام رضي الله عنها وویل: اې د الله جل جلاله رسوله! ما ته هم دعا وکړه، چي الله جل جلاله مي په دوی کي شامله کړي. نبي علیه السلام وفرمایل: ته به هم په دوی کي شامله سې، تر دې وروسته بیا نبي علیه السلام آرام وکړ، بیا راپورته سو مسکی سو. ام حرام رضي الله عنها د مسکا سبب ځني وپوښتی. نبي علیه السلام په هغه ډول جواب ورکړ. دې بیا ورته وویل: اې د الله جل جلاله رسوله! ما ته دعا وکړه چي زه هم د دوی په ډله کي داخله سم. نبي علیه السلام ورته وویل: ته به په لومړۍ ډله کي یې.

د حضرت عثمان رضي الله عنه په خلافت کي امیر معاویه رضي الله عنه د شام حاکم و، پر جزائر قبرص باندي یې د حملې کولو اجازه وغوښته. حضرت عثمان رضي الله عنه اجازه ورکړه، امیر معاویه رضي الله عنه یو لښکر تیار کړ او حمله یې وکړه. په دغه لښکر کي ام حرام رضي الله عنها او د دې میړه دواړه موجود وو د بیرته راتګ پر وخت ام حرام رضي الله عنها پر یوه غاتره سپره وه، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه غاتره وتورېده دا مبارکه ځني ایله سوه مغزی یې مات سو او وفات سوه او هم هلته خاوروته وسپارله سوه[۱].

تر قیامت وړاندي شپږ پېښي

رسول الله ﷺ فرمايي: د قیامت تر راتلو وړاندي شپږ پېښي څرګندېږي، چي د لاندنیو پېښو څخه عبارت دي:

لومړی: زما وفات کیدل.

دوهمه : د بیت المقدس فتحه کیدل، چي په هغه وخت کي مسلمانان نه وه پر برلاسي.

دریمه : په مسلمانانو کي عمومي وبا ګډېدل.

څلورمه : د مال او شمتنی دومره ډېرېدل چي خلک به سل دیناره هیڅ نه بولي. په هغه مهال کي سل دیناره ډېره لویه شتمني وه.

پنځمه : د عربو په هر کور فتني ننوتل.

شپږمه: د مسلمانانو او عیسایانو تر منځ روغه جوړه او بیا د عیسایانو له خوا روغه ماتول[۲].

په پورته شپږو پېښو کي پنځه رامنځته سوي دي، ځکه رسول الله ﷺ وفات سوی دئ، د حضرت عمر ﷺ په خلافت کي بیت المقدس فتحه سو او د ده مبارک په خلافت کي پر (عمواس) نومي ځاي باندي د مسلمانانو په لښکر داسي وبا ګډه سوه، چي په درو ورځو کي دیارلس زره مسلمانان وفات سول. څلورمه او پنځمه شمېره نښانې د عثمان

---

[۱] رواه البخاري انظر : فتح الباري : ٦ (٢٧٨٨)، ومسلم برقم ١٩١٢.

[۲] بخاري : ٣١٧٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ﷺ په خلافت کې ښکاره سوې.

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چې ټولې وړاندوینې رښتینې او پر خپل ځای رامنځته سویدي.

مذهب به اور سي

په یوه حدیث کې راغلي دي، چې پر خلګو باندې به داسې وخت راسي چې د دین کول به دومره ورته ګران وي لکه د اور سکروټه چې په لاس کې نیسي[۱].

په معاصر وخت کې د رسول الله ﷺ دغه سپېڅلې وینا بیخي رښتینې ثابته سوې ده، هر چا ته تر لمر سپېنه ده د دې اړتیا بیخي نسته چې یو څه پر ولیکو.

مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي

همدا ډول په حدیثو کې راغلي دي، چې په آخر وخت کې به تجارت دومره زیات سي چې ماینه (مېرمن) به د مېړه سره په تجارت کې شراکت کوي. د تجارت د زیاتوالي تر څنګ به د دروا غو شاهدي عامه سي[۲].

---

[۱] ترمذي ۲-۵۰.

[۲] مسند امام احمد ۳/۲۳۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپک خلک به

د قومي مشرانو په نامه څرگند سي

په بل ځای کي رسول الله ﷺ فرمايي: د قومونو مشران به منافقان او سپک خلک وي د خپلو قريبانو حقوق به خوري او د پرديو خلکو درنښت به کوي. د مور او پلار څخه به سرغړونه کوي او د خپلي مېرمني (ماينې) اطاعت به کوي[1].

نبوي سنت به د اړيکو پر بنسټ وي

رسول الله ﷺ فرمايي: په آخره زمانه کي به سلام يوازي هغه چا ته وايي چي دی اړيکي ورسره لري، يعني عمومي سلام سنت دئ بايد هر چا ته وويل سي خو خلک به و نابلده سړی ته سلام نه وايي[2].

---

[1] ترمذي ۲۲۱۶.

[2] الدرالمنثور ۵۳ – ۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پسونو څرونکي به
دنګي ودانۍ جوړې کړي

رسول الله ﷺ فرمايي: چوپانان او داسي نور ټيټ رتبه خلک به ښارونو ته راکښته سي، لوړي او دنګي ودانۍ به جوړي کړي بيا به فخرونه پکښې کوي(۱).

شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم پيدا سي

رسول الله ﷺ فرمايي: په وروستۍ زمانه کي به شراب د شربتو په نامه خرڅيږي، سود به د تجارت په نامه کيږي او پر رشوت به د تجارت نوم ايښودل کيږي. نر به د نرو سره او ښځي به د ښځو سره ودونه کوي(۲).

---

(۱) سنن ابي داؤد رقم ۴۶۹۵.

(۲) ديلمي نخو اله الاشاعة صفحه ۷۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياجوج اوماجوج به راسي

رسول الله ﷺ د پيشګويي په بڼه فرمايي:

تر هغه وخته به قيامت نه سي تر څو چي په وروستۍ زمانه کي ياجوج او ماجوج رانه سي(۱).

په بل ځای کي رسول الله ﷺ دالله ﷻ له لوري و انسانانو ته په قرآن کي ښودلي دي، چي په وروستي زمانه کي به ياجوج او ماجوج راسي لکه چي الله ﷻ فرمايي:

حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٍ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾ (اووه لسمه سيپاره – شپږمه رکوع)

ژباړه: کله چې د ياجوج او ماجوج (بند) خلاص سي نو د هر لوري څخه به په چابکۍ سره راځغلي.

يادونه: د ځينو څېړونکو په اند ياجوج او ماجوج د يافث د اولادې څخه دوه قومه دي. يافث د نوح عليه السلام زوی دئ.

ياجوج او ماجوج د عيسي عليه السلام تر راتګ وروسته راځي عيسی عليه السلام به د دوی د بربادۍ دعا وکړي، الله ﷻ به د عيسی عليه السلام د دعا له امله دوی مړه کړي او د دوی لوی لاښونه به پر مځکه خپاره وي، بيا به

---

(۱) وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها ... ويا جوج وماجوج ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ مرغان راواستوي تر څو د دوی لاښونه یوسي په داسي ځاي کي به يې وغورځوي کوم چي الله ﷻ ته معلوم دئ انسانان پرې پوهاوی نه لري. د دوی د لاښو تر غورځولو وروسته به د بد بوی د له منځه وړلو په موخه الله ﷻ باران واوروي تر څو ځمکه پاکه او سوکاله سي (۱).

(۱) ... فيرغب نبي الله عيسي عليه السلام واصحابه فيرسل الله عليهم النغف في رقابهم فيصبحون فرسي كموت نفس واحدة ثم يهبط نبي الله واصحابه الي الارض فلايجدون في الارض موضعا شبرا ملازهمهم ونتنهم فيرغب نبي الله واصحابه الي الله فيرسل الله طيرا كاعناق البخت فتحملهم فتطرحهم حيث شاء الله وفي رواية تطرحهم في النهيل وستوقد المسلمون من قسيهم ونشابهم وجعابهم سبع سنين ثم يرسل الله مطرا لايكن منه بيت مدر ولابر فيغسل الارض حتي يتركها كاالزلفة .... رواه المسلم الاقول تطرحهم ، ورواه ترمذي .كذا في المشكوة جلد(۲) صفحه (۵۹۴).

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سپیڅلی انسان به

بربادۍ ته د پای ټکی کښېږدي

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه دا ده، چي د یوه داسي انسان د راتګ وړاندوینه یې کړې ده، چي انسان ته یې هیڅ پوهه نسته، چي د امام مهدي علیه السلام د څرګندېدلو څخه عبارت دئ چې په وروستۍ زمانه کې به څرګندېږي د نوموړي انسان څرګندېدل به یو پر ځای کار وي ځکه د الله جل جلاله څخه نافرمانۍ، شرونه او ناخوالي به تر نه حسابېدونکي بریده رسېدلي وي[1].

ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: تر هغه به دنیا ولاړه نه سي تر څو زما د اولادې څخه یو سړی د عربو واکمني ونه کړي نوم به یې زما د نامه سره برابر وي او د پلار نوم به یې زما د پلار د نامه سره برابر وي[2].

رسول الله ﷺ د نوموړي انسان د بڼې په اړه فرمایي: امام مهدي علیه السلام اوږد قد لري، پیاوړي صورت به لري او نرۍ پزه به لري[3].

مهدی علیه السلام به د څلویښتو کالو په عمر راڅرګند سي، وروسته به اووه یا اته کاله عمر نور ولري.

که څه هم د امام مهدي علیه السلام پر پیدا کېدو او د هغه د راتګ پر

---

[1] ابوداؤد (۴۲۸۶).

[2] عن زر عن عبد الله قال: قال رسول الله ﷺ لاتذهب الدنیا حتي یملک العرب رجل من اهل بیتي یواطي اسمه اسمي واسم ابیه اسم ابي ..... الحدیث الترمذي ۴۶ – ۲.

[3] بوداؤد (۴۲۸۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیفیت باندي ډېرحدیثونه ستهٔ خو د بېلګې په ډول پورتنۍ کچه بسنه کوي.

د دجال په نامه به

یوه لویه فتنه څرګنده سي

د رسول الله ﷺ یوه بله وړاندوینه د یوې لویې فتنې راتلل دي، چي د دجال د راتګ څخه عبارت ده، چي په دوديز ډول او د عامو خلګو په اصطلاح کي خرجـال ورته وايي.

د رسول الله ﷺ د ویناوو سره سم دجال په وروستۍ زمانه کي راځي او د خدايۍ دعوه کوي، خلک ګمراهۍ ته بولي او د ده راتګ د مسلمانانو لپاره لویه ازموینه ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمايي: د آدم علیه السلام د پیدایښت څخه تر قیامت پوري تر دجال لوي (ورانونکی) کار نسته[1].

د دجال د راتګ د کیفیت او توان په اړه رسول الله ﷺ خپل امت ته په پوره ډول ارشاد فرمايلی دئ، چي یوه نمونه به يې بیان کړو، رسول الله ﷺ فرمايلي دي:

په وروستۍ زمانه کي دجال راځي که چيري پر داسي مهال راغلی چي زه پر نړۍ اوسېدم نو زه ستاسو پر ځاي ږرسره جنګېږم او که پر داسي مهال راغلی چي زه نه وم نو هر سړی دي هڅه کوي تر څو د ځان

---

[1] مامن خلق آدم الي قيام الساعة امرا اكبرا من الدجال. رواه مسلم. كذا في مشكوة جلد – ۲، صفحه ۵۰۰–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره غوره انتخاب وکړي. رسول الله ﷺ زياتوي: دجال ځوان دئ، پيچلي وېښتان يې دي او سترګه يې راوتلي ده لکه چي زه يې د عبدالعزي بن قطن سره ورته ښيم (عبداالعزي د يوه کافرسړي نوم و، د خذاپه قوم پوري يې اړه درلوده، کافر مړ سوی دئ او يوه سترګه يې د خپله ځايه څخه راوتلې وه) که څوک له دجال سره مخ سو نو د کهف سورت لومړی آياتونه دي پر ووايي. د دغو آياتونو لوست مو د ده له شره ژغوري، دجال د داسي لاري څخه راځي چې د شام او عراق په منځ کې ده، بيا به راسته اوچپه لوري ته شکمارۍ کوي، اې د الله ﷻ بندګانو! د الله ﷻ پر دين باندي ټينګ سئ.

ناستو خلګو ترې وپوښتل: يا رسول الله ﷺ! څومره وخت په مځکه کي اوسېږي؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: څلوېښت ورځي اوسېږي لومړۍ ورځ يې د کال په څېر اوږده ده، دوهمه ورځ يې د مياشتي په څېر اوږده ده، دريمه ورځ يې د اوونۍ په څېر اوږده ده.

اصحابانو وپوښتل: يارسول الله ﷺ! دغه ورځ چي د کال په څېر ده موږ ته د يوې ورځي لمونځونه بسنه کوي؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: يا! بلکي خپل لمونځوته اندازه کښېږدئ. اصحابانو بيا وپوښتل: يا رسول الله ﷺ! د دجال چابکي څومره ده؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: د باران په څېر ده چي باد ورپسې وي.

رسول الله ﷺ د پورتنيو خبرو په تعقيب وفرمايل: دجال به يو قوم ته راسي، دې ته به يې وهڅوي چي پر ده ايمان راوړي او دی په خدايي ومني. هغه قوم به د ده په کړنو وغولېږي، د کمزوري عقيدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښتنان به وي ایمان به پر راوړي. دجال به د دوی د خوشاله کولو په موخه اسمان ته امر وکړي تر څو باران پر وکړي، اسمان به د الله ﷻ د حکمت پر بنسټ د ده امر ومني. باران به پر واوروي، ځمکه به پرې شنه سي، شپه به باندي راسي د دې قوم حیوانان به د پخوا په پرتله غټ سوي وي غولانځي به یې د شیدو ډکي وي او اړخونه به یې پړسېدلي وي یعني چاغ به وي. بیا به بل قوم ته راسي د تېر قوم په څېر به یې پر ځان باندي ایمان راوړلو ته وهڅوي. دا قوم به د ټینګي عقیدې ښتنان وي، د ده غوښتني ته به په یا سره جواب ووایي. د دې قوم په جواب سره به دی په قهر سي مخ به ترې واړوي، د الله ﷻ د حکمت او ازموینې پر بنسټ به پر دوی ویرجن سهار راسي، یعني کله چي شپه باندي تېره سي قحطی به وهلي وي په لاسو کي به یې هیڅ مال نه وي.

تر دې کړنو وروسته به دجال یوې کنډوالې ته راسي امر به ورته وکړي: خزانې دي راوباسه! د ده د امر سره سم به د پیسو خزانې د مچمچیانو د مشر په څېر په ده پسي رواني وي، یعني لکه د مچمچیانو په مشر پسې چي مچمچیاني رواني وي په ده پسې به هم داسي د پیسو خزانې رواني وي.

بیا به یو غوره ځوان راوغواړي سر به یې په توره ور ووهي سر به یې پرې سي د یوې ټوټې په څېر. بیا به یې راوبولي مخامخ به یې کړي د هغه سړي مخ به ځلېږي او خاندي به، دی به په دې کار بوخت وي چي الله ﷻ به عیسی علیه السلام راولېږي. د دمشق د ختیځ لوري پر مناره به راکښته سي لاسونه به یې د ملایکو پر وزرونو ایښي وي کله چي سر پورته یا کښته کړي د مرغلرو په څېر به څاڅکي ترې تویېږي هر کافر ته چي یې بوی ورسېږي بیله مړیني به نه پاتېږي یعني د بوي په رسېدلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره به مري. د عيسى ﷺ بله ځانګړتيا به دا وي چي ساه به يې تر هغه ځايه رسېږي څومره چې يې د سترګو کاته رسېږي.

تر راتګ وروسته به دستي دجال ولټوي تر داسي بريده چي د (لد) نومي ځای په دروازه کې به يې پيداکړي بيا به يې ووژني (تر مړيني) وروسته به يو داسي قوم ته راسي، چې الله ﷻ به د دجال څخه ساتلی وي، مخونه به يې (د دوړو) څخه ورپاک کړي او د جنت په لوړو مقاماتو به يې خبر کړي.

ورپسې به الله ﷻ عيسى ﷺ ته وفرمايي: زه يوه ډله د مځکي پر مخ راپاڅوم چي هيڅا لره يې د جنګ کولو توان نسته، زماسپېڅلي بندګان وکوه طور ته يو ځاي کړه تر څو الله ﷻ يې د دغه راپاڅېدلي ډلي له شره وژغوري، عيسى ﷺ به هم داسي وکړي.

الله ﷻ به ياجوج او ماجوج راولېږي چې د هره لوري به په تلوار سره راځغلي. کله چي يې لومړنۍ ډله راسي د (طبريه) نومي درياب تولي اوبه به وچيښي بيا به يې وروستۍ ډله راسي وبه وايي: رښتيا هم په دې درياب کي يو وخت اوبه وې، يعني هغې لومړۍ ډلي به دومره ويجاړۍ رامنځته کړي وي چي بيخي به نړۍ بل لوري ته ګرځېدلې وي. وروسته به مزل وکړي تر داسي بريده چي خمر نومي غره ته به ورسېږي چي د بيت المقدس اړونده يو غر دئ. بيا به ووايي: رښتياهم هغه څوک چي پر مځکه اوسېده ټول مو مړه کړه راسئ! د هغه چا د وژني په لټه کي سو چي په اسمان کي اوسېږي. د دې خبري کولو سره جوخت به د اسمان لوري ته ويشتل پيل کړي. الله ﷻ به بيرته پر دوی باندي په وينو سره غشي راکښته کړي څو دوی نور هم وغولېږي.

د الله ﷻ نبي به د ملګرو سره يو ځای په غره کي بند وي تر داسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بریده چي د نن ورځي تر سلو دینارو به د دوی لپاره د غوایي سر غوره وي یعني دونه به لوړي ځپلي وي چي تر یوه لوی معیار پیسو به ورته لږ خوراکي توکي غوره وي.

بیا به د الله ﷻ نبي د ملګرو سره د خلاصون لپاره دعاوکړي، الله ﷻ به یې دعا قبوله کړي، په پایله کي به د یاجوج او ماجوج په غاړو کي چینجي پیداکړي کله چي سهار سي د یوه نفس په څېر به ټوله مړه سوي وي. د دوی تر مړیني وروسته به عیسی ؈ د ملګرو سره مل و مځکي ته راکښته سي خو د مځکي پر مخ به یوه لوېشت مځکه پیدا نه کړي، چي پر واوسېږي مګر ټوله مځکه به د دوی په غوړو او بدو بویونو چټله وي بیا به عیسی ؈ د ملګرو سره و الله ﷻ ته لاس په دعا سي، دعابه یې قبوله سي، الله ﷻ به د اوښانو د غاړو په څېر مرغان راواستوي د یاجوج او ماجوج کالبوتونه به هغه ځای ته وغورځوي کوم چي د الله ﷻ اراده وي. په یوه بل حدیث کي راغلي دي، چي په (نهیل) نومي ځای کي به یې وغورځوي او مسلمانان به تر اوو کالو پوري د دوی په غشو، لیندیو او تورو باندي اور بلوي بیا به الله ﷻ باران واوروي چي ټولو ختینو او وړینو ودانیو ته به یې ورسېږي، مځکه به پرېولي، په داسي بڼه چي د یوې پرېولي او پاکي ډبري په څېر به یې پرېږدي بیا به مځکي ته وویل سي: خپلي میوې دي راشنې کړه! او خپل برکت دي بېرته راوګرځوه. د څښتن تعالی ﷻ د امر سره سم به په مځکه کي زیات برکتونه خپاره سي، آن تر دې چي په دغه وخت کي به د یوه انار څخه یوه ډله خوراک کوي، د انارو په پوست سره به سایه لاسته راوړي، په شیدو کي به برکت ولوېږي تر داسي بریده چي یوه لنګه اوښه به د یوې ډلي خلکو د خوراک بسنه کوي، یوه لنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوا به د يوه درست ټبر خلکو خوراکي بسنه کوي او يوه لنګه مېږ به د يوې داسي ټولۍ خلکو خوراکي بسنه کوي، چي تر يوه ټبر په شمېر کي زياته وي. دوی به همداسي اوسي چي الله ﷻ به يو ښه بوی لرونکی باد راواستوي، د مؤمنانو تر بغلونو به لاندي سي د هر مؤمن او مسلمان روح به قبض سي او ټول شر اچوونکي به پاته سي چي د خرو په څېر به جنګونه کوي، قيامت به هم پر داسي ناپوهو خلګو رامنځته کېږي[1].

---

[1] وعن نواس بن سمعان ﷺ قال ذکر رسول الله ﷺ الدجال فقال : ... ويبقي اشرار الناس يتهاجرون فيها تهارج الحمر فعليهم تقوم الساعة. رواه المسلم الاقول تطرحهم، و رواه ترمذي. کذا في المشکوة جلد - ۲، صفحه - ۵۹۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوه بې ساري حيوان راتلل

رسول الله ﷺ د خپلو معجزو په لړ کې يوه بله وړاندوينه دا کړېده، چې په وروستۍ زمانه کې به يو حيوان راسي چې (دآبة الارضة) به ورته وايي. خوږ نبي ﷺ د لا ټينګار په موخه فرمايلي دي، چې تر هغو به قيامت نه سي تر څو دغه حيوان نه وي راغلی[۱].

همدا ډول رسول الله عليه السلام په قرآن کې اسلامي امت ته ښودلي دي، چې نوموړی حيوان راتلونکی دئ، ځکه الله جل جلاله فرمايي:

أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ[۲].

ژباړه: موږ به د ځمکي څخه دوی لره يو حيوان راوباسو، چې د دوی سره خبري وکړي.

قرآن پوهان فرمايي، چې د دغه حيوان څخه موخه هغه حيوان دئ چې رسول الله ﷺ په حديث کې ښودلی دئ او د قيامت تر راتګ وړاندي به راځي.

يادونه: دآبة الارضة په آخره زمانه کې د څانښت پر وخت راوزي سر به يې د غوايي، سترګي به يې د خنزير، غوږونه به يې د فيل او غاړه به يې د شتر مرغ په څير وي، رنګ به يې و پړانګ ته، لکۍ به يې پسه ته

---

[۱] وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي عليه السلام علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالوا انذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذكر الدخان والدابة .... رواه مسلم. كذا في المشكوة، ۲ټوک، ۴۹۴ مخ.

[۲] سورة النمل، الايه ۸۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پښې به يې اوبۍ ته ورته وي او د هرو دوو پښو په منځ کې به يې دوولس ګزه فاصله وي. د موسی عليه السلام لکړه او د سليمان عليه السلام مهر به ورسره وي. د هر سړی سره به يو ځای کېږي هيڅوک نه سي ترې خلاصېدای تر څو د کافر پر مخ باندي د سليمان عليه السلام په مهر باندي د کفر ټاپه ووهي او مسلمان د موسی عليه السلام په لکړه باندي ووهي[1].

[1] ابن کثير ۳ - ۳۷۶.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر درسته نړۍ د لوګي راتلل

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله هغه وړاندوینه ده، چي د دود (لوګي) په اړه یې کړې ده او فرمایلي یې دي چي په وروستۍ زمانه کي به دغه دود راځي ټوله نړۍ به نیسي. البته راتلل به یې په داسي بڼه وي چي د ختیځ لوري څخه به راځي تر لوېدیځه پوري او تر څلوېښتو ورځو پوري به پاته وي کله چي مؤمن ته نوموړی دود ورسېږي داسي احساس به کوي لکه زکام او کله چي کافر ته ورسېږي داسي به وي لکه مست (نشه)[۱].

د رسول الله ﷺ د دغه خبري د ثبوت په موخه الله ﷻ فرمایي:

فَٱرۡتَقِبۡ یَوۡمَ تَأۡتِی ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانࣲ مُّبِینࣲ ۝١٠ یَغۡشَى ٱلنَّاسَۖ[۲]

ژباړه: (یاد کړه اې محمده ﷺ!) چي اسمان به په ښکاره دود (لوګي) سره راتلل وکړي خلک به بېهوښه کړي.

د مولانا عبدالحق دهلوي په اند د دغه دود (لوګي) څخه، چي په قرآن کي ذکر سوی دئ هغه دود (لوګی) مراد دئ چي د قیامت د لویو نخښو څخه یوه نخښه ده او د زمانې په وروستیو کي منځته راځي.

---

[۱] وعن حذيفه بن اسيد غفاري ﷺ قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالوا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذ الدخان والدابة ... رواه مسلم. كذا في المشكوة جلد – ۲، صفحه – ۴۹۴.

[۲] سورة الدخان، الايه ۱۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمر به له لوېديځ څخه راوخېژي

د رسول الله ﷺ يوه بله وړاندوينه د لوېديځ لوري څخه د لمر راختلو څخه عبارت ده يعني کله چې ماځيګر لمر ولوېږي بيرته به د همهغه لوري څخه راوخېژي ځکه د رسول الله ﷺ څخه رانقل سويدي:

حضرت ابي ذر ﵁ فرمايلي دي: يوه ورځ ماځيګر لمر ولوېدی رسول الله ﷺ زما څخه وپوښتل، چې: ته خبر يې دغه لمر چيري ځي؟ ما ورته وويل: الله ﷻ او د هغه رسول ښه پوهېږي. رسول الله ﷺ راته وويل: دغه لمر د عرش و لوري ته ځي تر داسي بريده چې تر عرش لاندي الله ﷻ ته سجده وکړي بيا بيرته د راختلو اجازه وغواړي، اجازه هم ورکړه سي تر څو دا بل سهار د ختيځ لوري څخه بېرته راوخېژي. يوه داسي ورځ به راسي چي لمر به سجده وکړي مګر اجازه به ورنه کړل سي او ورته وبه ويل سي: ولاړ سه د کومه ځايه چي راغلی يې بېرته پر هغه لوري وخېژه د نه اجازې په صورت کي به لمر بيرته د لوېديځ لوري څخه راوخېژي. د شک پرته به په وروستی زمانه کي دا پيښه رامنځته کېږي ځکه دا د يوه رښتيني پيغمبر وړاندوينه ده، چي هيڅکله يې درواغ نه دي ثابت سوي[1].

---

[1] وعن ابي ذر ﵁ قال: قال: رسول الله ﷺ حين غربت الشمس اتدري اين تذهب هذه قلت الله ورسوله اعلم قال فانها تذهب حتي تسجد تحت العرش فتتاذن فيؤذن لها ويوشک ان تسجد ولاتقبل منها وتستاذن فلايؤذن لها ويقال لها ارجعي من حيث جئت فتطلع من مغربها فذالک قوله تعال والشمس تجري لمستقرلها قال: رسول الله ﷺ و مستقرها تحت العرش. متفق عليه. کذا في المشکوة جلد – ۲، صفحه ۴۹۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مځکه به وښويږي

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله وړاندوينه د مځکي د خسف (مځکي ښويېدني) څخه عبارت ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمايلي دي: تر هغه به قيامت نه سي تر څو په وروستۍ زمانه کي خسف رامنځته نه سي البته دغه خسف به يو ځل په ختيځ لوري کي، دوهم ځل په لوېديځ لوري کي، دريم ځل به په جزيرة العرب (عربي ټاپو) کي وي[1].

په وروستۍ زمانه کي به
حيوانان خبري وکړي

رسول الله ﷺ د وړاندويني په ډول فرمايلي دي:

زما دي قسم په هغه ذات وي، چي زما وجود (نفس) د ده په توان کي دئ تر هغه به قيامت نه سي تر څو (درې شيان د انسانانو سره خبري وکړي) ځاروي، د چلاخي سر او د چمپلانو تسمې به د انسان سره خبري وکړي د انسان ورون (چي د انسان د وجود غړی دئ) به د هغه څه په

---

[1] وعن حذيفه بن اسيد غفاري ﷺ قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذكر الدخان والدابة ... رواه مسلم. كذا في المشكوة جلد - ۲، صفحه ۴۹۴ -.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باب انسان ته معلومات ورکړي، چي د ده تر شا د ده په کورنۍ کي پېښ سوي دي[۱].

په وروستۍ زمانه کي به

اور رامنځته سي

په وروستۍ زمانه کي يعني تر قيامت وړاندي د وړاندويني په دول رسول الله ﷺ فرمايي[۲]:

د قيامت د لومړيو نښانو څخه به دا وي چي اور به راسي خلگ به د حشر د ميدان و لوري ته شړي.

يادابښت : طبعي خبره ده. چي د پورتنيو کرښو په لوستلو سره به هغه ځوانان، چي د غربي مفکورو تر اغيز لاندي راغلي وي او د نړۍ د زيب او ښکلا په نشه مست و، په دې فکر سي چي د ملايانو سره لا هغه د حجرو او مسجدونو خبري ملې دي، دونه د تمدن څخه ليري دي چي لا هغه د پخوانيو پېړيو خبري يې په دماغ کي دي، ته دا متمدنه نړۍ وگوره! نړيواله کمپيوټرايزډ اداره وگوره! د دنيا پرمختللې ټيکنالوجي وگوره! چي د دنيا هره زاويه د متمدنو خلکو تر گوري لاندي ده او ته د ملايانو دا درواغ وگوره چي ياجوج اوماجوج راځي.

---

(۱) رواه الامام احمد في المسند ۸۸/۳، وابن سعد في الطبقات ۱۷۳/۱، والحاكم في المستدرک ۴۶۷/۴، وقال هذا حديث حسن على شرط مسلم ولم يخرجاه ووافقه الذهبي والبيهقي في دلائل النبوة وصححه ۴۱/۶ - ۴۲، البداية والنهاية ۱۵۰/۶.

(۲) وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اَوَّلُ اَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ اِلَى الْمَغْرِبِ. بخاري جلد - ۲، صفحه ۱۵۴-.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول خلک به خوري، له اسمانه پیغمبر راځي او داسي نور، دا کله کېدای سي او نه د منلو وړ دي ځکه انسانانو ټولي سیارې تر خپل قابو لاندي راوستې، هیچري یې اسمان پیدا نه کړ، دوی لا په هغه فکر دي چي یو وخت به نړۍ بل لوري ته ځي؟

د پورتنیو پوښتنو او د دغه مستعمرو افکار په جواب کي زما له انده که یوازي دونه وویل سي بسنه کوي، چي تاسو په معاصره ټیکنالوجي د زبات تر بریده رسولې ده چي په فضا کي په میلیاردونو سیارې شتون لري ځیني یې سیارې دي، دومره غټې دي چي آن ځیني یې د ځمکي څو برابره دي ټولي یو له بله سره تېرېږي او هیڅ ټکر نه رامنځته کېږي او په ځمکه کي د پورتنیو سیارو په پرتله ډیر شیان شتون لري او هره ورځ په ځمکه کي په زرونو ټکرونه رامنځته کېږي دا نو ولي؟ که پورتنۍ سیارې یو له بله سره ټکر وکړي دا متمدنه نړۍ چي څو برابره ترې کوچنۍ ده، ورانه به یې نه کړي؟ هلته به هم معاصري ټیکنالوجي د مخنیوي لپاره یو څه وکړي؟

بله خبره لا دا ده چي د څونامي تر توپان وړاندي که ملایانو تاسو ته ویلي وای چي یو وخت به دغه څو هیوادونه یوه ډېره لویه سمندري زلزله ځپي او په سوونو زره خلک به ووژني یوازي به د ګوتو په شمار خلک او مسجدونه پاته سي، بیا به هم تاسو ویلای چي دا متمدنه نړۍ وګوره ! دا د ملایانو پخوانۍ خبري وګوره. که مولوی صاحب تاسو ته ویلي وای چي یو وخت به د نړۍ ستر ځواکمنان د امریکا د لویې وچي ځنګلیان بېوزلي خلک وي، چي د اسلامي خلافت څخه پټ وه، د درستي نړۍ ښکېلاک به غواړي، تر ټولي نړۍ به یې اقتصاد پیاوړی وي، په جهاني سطحه به د ښکلو ښارونو لرونکی هیواد وي، دومره پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مختللې ټيکنالوجي به يې وي چې يوه پانه به لاهم د دوی هيواد ته په قاچاق څوک نه سي وړلای، د خپلي وچي څخه به د نورو وچو متمدن هيوادونه کنټرولوي، د نړۍ امپراتور مسلمانان به (العياذبالله) د غلو په څېر په غرونو کي اوسېږي، په يوه هيواد کي به ازاد ژوند هم نه سي کولای، خپل نظر به هم نه سي څرګندولای يوازي يوه لاره به لري هغه دا چي د دوی ګوډاګيان به جوړېږي، خپلي مذهبي لاربنوونې به سانسوروي که يې ونه کړي په تور ليست کي به نيول کېږي، بيا به دغه خوار خلګ د نړۍ لوی ښکېلاکګر هيواد امريکا ته ورځي الوتکي به يې يرغملوي، د امريکا په سترو ځايونو کي چي نړيوال شهرت به لري، غورځوي. تاسو به ويلای چي سړی دونه دروا‌غ وايي چي تر يوه بريده شونتيا ولري، دا کله کېدای سي؟

د پورتنيو خبرو په نظر کي نيولو سره په ډاګه ويل کېدای سي، چي پورته خبري يوه بېلګه وه بلکي نړۍ په لسهاوو ځلي داسي لور ته ګرځېدلې ده، چي انساني فکر به هيڅ نه منل. نو څرنګه چي د رسول الله ﷺ لومړنۍ څو وړاندوينې رښتيني ثابتي سوي دي پاته وړاندي وينا وي يې هم له شک پرته رښتيني ثابتېږي.

ای د غرب تر اغېز لاندي ځوانانو! د يوه مسلمان ورور په توګه په درنښت هيله در څخه کوم چي د نورو تقليد پرېږدئ! خپل استقلال د ځان لپاره خوښ کړئ، په ځان کي همت پيدا کړئ، د خدای لپاره دومره همت خو وکړئ لکه شرق او غرب چي يې لري که تاسو واياست چي موږ تر هغو په همت کي ټيټ نه يو نو زه درته وايم تاسو په خپلو ګريوانونو کي وګورئ لږ وړاندي د انګريزانو د يرغل په وخت کي د ميکناټن څېره وګورئ! بيا د خپلو نيکونو څېرې وګورئ چي د دوی سره جنګېدل، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د میکناتن بنې ته تاسي اووښتي یاست او که د میکناتن لمسیان ستاسو د نیکونو بنو ته اوښتي دي. ستاسو نیکونو چي د خپل مذهب رښتینی تقلید کاوه پر دوی بریالي وو، دوی په نظامي ډګر کي ستاسو تر نیکونو پاته وه کله چي یې تاسو د فکري جګړې په ډګر کي استعمار کړاست د خپل مذهب او نیکونو له تقلید څخه یې بېل کړاست اوس دوی پر تاسو بریالي سول.

تاسو د نړۍ شالید مطالعه کړئ د اسلام پرته چي هر څومره پر مختللي معایشوي لایحې نړۍ ته راغلي دي ټولي د ناکامۍ پر لوري تللي دي، خو د اسلام لارښووني چي له پېل څخه پر کومه بڼه را رواني دي پر همغه ډول ثابتي پاته سوي دي، هیڅ ډول ناکامي نه ده پکښې تر سترګو سوې بلکي د سترو نړیوالو فیلسوفانو په شتون کي هیڅ څوک په دې نه دئ توانېدلی چي یوه لږه نیمګړتیا هم په اسلام کي پیدا کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا معجزې هم دومره دي؟

همدا د کتاب د پای کرښې دي، اوس پوښتنه دا ده چې دا د ګوتو په شمار معجزې دي، ایا د رسول الله ﷺ څخه نورې معجزې نه دي څرګندې سوې؟

جواب دا دئ چې د رسول الله ﷺ معجزې دونه زیاتې دي که یې د رېګو او ګاڼو د ډېروالي سره مشابهت ورکړم مبالغه به نه وي ځکه که څوک د علامه سیوطي رحمة الله علیه خائص کبری نومی کتاب مطالعه کړي بې شماره معجزې به یې تر سترګو سي. همدا ډول د معجزات الرسول په نامه کتاب کې د رسول الله ﷺ زر معجزې تر بحث لاندې په ښه سلاست نیول سوې دي، خو په دې ځای کې یوازې هم دومره شمېره معجزې لیکل سوې دي او په دغه شمېره بسنه سوې ده لامل یې دا دئ چې د دې رسالې څخه پیغام د رسول الله علیه السلام د ټولو معجزو بیان نه دئ بلکې په دې رساله کې هغه معاصر تهذیب خوښه خلکو ته دا پیغام دئ چې د امپریالیزم مفکورې هغه خبره له مغزو وغورځوي چې محمد ﷺ د خپلې زمانې یو فکري فیلسوف و، خلګ یې په فکري ډول استعمار کړي وو او د یو لړ تکتیکونو پر بنیاد یې ځیني بریاوې لاسته راوړې وې.

حقیقت دا دئ چې محمد ﷺ د دې نړۍ لپاره د خواخوږۍ پیغام راوړی دئ، هوساینه، ازادي، ستر اقتصاد او داسې نورې بریاوې د ده د لارښوونو په تقلید کې نغښتې دي. د ده کړنې د مادیاتو پر بنسټ نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي ولاړي بلکي د ده په ټولو کړنو کي معنويت نغښتی دئ، چي پورتنۍ کړني يې بېلګې دي.

بله خبره دا ده، چي د رسول الله ﷺ څخه بې شمېره معجزې رانقل سوي دي خو د ځېړني له مخي ځيني هغه روايتونه د رښتينولۍ په تول کي ټيټ دي له همدې امله د رسول الله ﷺ څخه هغه معجزې په دې رساله کي رانقل سوي دي، چي د شک پرته رامنځته سوي دي او په رښتينولي کي په نهايي ډول مضبوطي دي.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د علامه رشاد خپرندویه ټولنې چاپ کړې آثار

۱. احمدشاهي کندهار (لومړی ټوک)
۲. احمدشاهي کندهار (دوهم ټوک)
۳. په افغانستان کې د یوه بندي خاطرات
۴. پښتو متلونه
۵. د پلار لیکونه لور ته
۶. د کوډو سر نوشت د علمي پلټنې په رڼا کې
۷. د پښتنو د ټولنیز تاریخ مبادي
۸. شل مقالې (نهمه برخه)
۹. شل مقالې (لسمه برخه)
۱۰. شل مقالې (یوولسمه برخه)
۱۱. شل مقالې (دوولسمه برخه)
۱۲. شل مقالې (دیارلسمه برخه)
۱۳. انکار
۱۴. ستاینې او وېرنې
۱۵. پر معیاري ژبه د معیار په ژبه یوه څېړنه
۱۶. کشف شاهنامه قبل از دورهٔ مغل
۱۷. انګور
۱۸. پښتو ستا مینې بوداپیست ته بوتلم
۱۹. ملي هینداره
۲۰. پولیټکل ساینس ته یوه کتنه
۲۱. د پښتو ادب لنډ تاریخ
۲۲. د میوند فاتح

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳. کندهاري ورونه
۲۴. پردېس بېنوا
۲۵. د خلیل الله خلیل دېوان
۲٦. پرېشانه افکار (نثري ټوټې)
۲۷. Afghan Shaghasis
۲۸. د کندهار دودونه
۲۹. اوسني لیکوال
۳۰. د کندهار مشاهیر
۳۱. نبوي معجزې (همدغه اثر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :

www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

ليکوال:

مولوي عبدالهادي حماد

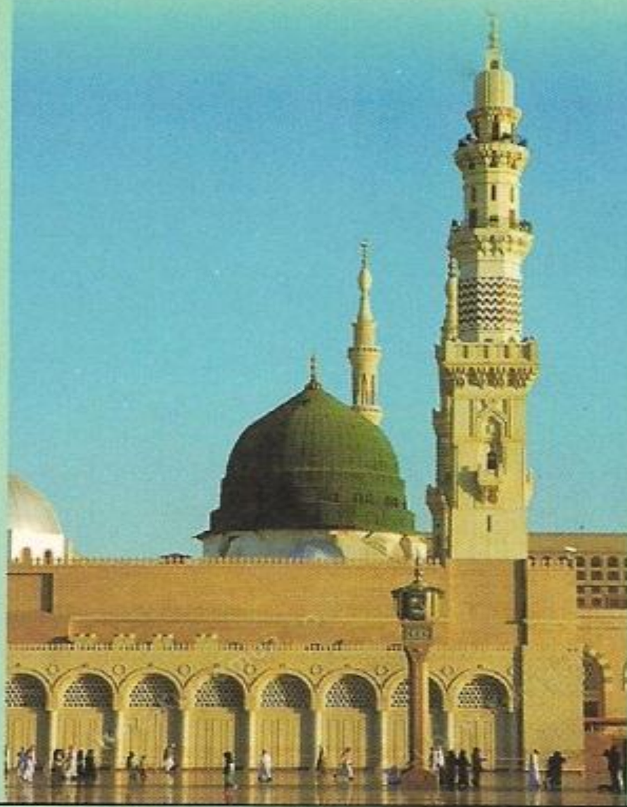

www.Taleemulislam-Radio.com

Published by:
Allama Rashad Publication Institution
Kandahar - Afghanistan

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library